

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ УЖИЦЕ

**АНАЛИЗА ОДАБРАНИХ ПОКАЗАТЕЉА
ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА
НА ПОДРУЧЈУ ЗЛАТИБОРСКОГ ОКРУГА
ЗА 2010. ГОДИНУ**

Ужице, јун 2011. године

I УВОД

Анализа и оцена здравственог стања становништва у 2010. години на подручју Златиборског округа, део је организованих и планских активности на праћењу остваривања развојних циљева и задатака на унапређивању и заштити здравља становништва. Истовремено је основ за утврђивање здравствене политике односно даљег планирања и усмеравања развоја здравствене заштите и здравствене делатности.

Познавање здравственог стања становништва је важан елемент за здравствену службу, јер се без тога не може планирати здравствена заштита. Данас се на здравље и здравствено стање гледа као на фактор који утиче на економику, на развој друштва и основни је предуслов за његово даље напредовање.

Анализа је рађена на бази рутинских података демографске статистике и здравствене статистике, и односи се на ограничен временски период, 2010. годину. Има углавном "извештајни карактер" и орјентисана је на целокупну здравствену ситуацију обухватајући поред стања здравља становништва Златиборског округа и организацију и рад здравствене службе, кадар и коришћење здравствене заштите.

II ГЕОГРАФСKE И ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ ЗЛАТИБОРСКОГ ОКРУГА

1. ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ ОКРУГА

Подручје Златиборског округа по свом географском положају заузима део западне Србије, који је по конфигурацији земљишта изразито брдско-планински предео. Заузима површину од 6140 км² и обухвата 10 општина (Ариље, Б. Башта, Косјерић, Н. Варош, Прибој, Пријепоље, Сјеница, Ужице и Чајетина).

Према попису становништва из 2002. године на овом подручју живи 313396 становника у 438 насеља, од којих су 12 градског типа. Густина насељености у Округу је мала 48 становник на 1км² и неравномерна је по општинама. Највећа је у Ужицу а најмања у Чајетини и Сјеници. Становништво Округа углавном је насељено у сеоском подручју 50.16%, док је у градском 49.84%.

Број, површина и тип насеља и густина насељености
на подручју Златиборског округа

Табела 1.

ОПШТИНА	површина у км ²	укупно становника	густина насељен. на по 1км ²	број насеља	
				град	село
АРИЉЕ	349	19784	56	1	21
Б.БАШТА	673	29151	43	1	35
КОСЈЕРИЋ	358	14001	39	1	26
Н. ВАРОШ	581	19982	34	1	31
ПОЖЕГА	426	32293	75	1	41
ПРИБОЈ	553	30377	54	1	32
ПРИЈЕПОЉЕ	827	41188	49	1	79
СЈЕНИЦА	1059	27970	26	1	100
УЖИЦЕ	667	83022	124	2	39
ЧАЈЕТИНА	647	15628	24	2	22
О К Р У Г	6140	313396	51	12	426

и. п. Завод за статистику Р. Србије
(процена становништва 2009. г.)

Старост становништва достигла је праг старе популације (17.14% лица старијих од 65 година живота), што се бележи и у осталим општинама Златиборског округа, осим Сјенице 14%; (Ариље 17%, Бајина Башта 19%, Косјерић 22%, Нова Варош 19%, Пожега 20%, Прибој 16%, Пријепоље 15%, Ужице 16% и Чајетина 21%).

Биолошки тип становништва је стационаран.

Од укупног броја становника Златиборског округа у правним лицима (привредна друштва, предузећа, задруге, установе и организације) било је запослено 59584 становника, што износи 20.24% од укупног броја становника, односно 201 запослени на 1000 становника. Од приказаног броја 32.49% биле су жене, а остало мушкарци (67.51%).

Број неписмених лица по попису из 2002. године на нивоу Округа је 4.3%. Општине са највећим бројем неписменог становништва су: Сјеница 7.3%, Косјерић 6.2%, Чајетина 5.9% и Бајина Башта 2.7%.

2. ВИТАЛНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОКРУГА

Под природним кретањем становништва подразумева се таква промена становника која настаје природним односно биолошким путем, рађањем и умирањем (наталитет и морталитет).

Наталитет је позитивни фактор у природном кретању и мери се стопом наталитета. Последњих неколико година на подручју Округа стопа наталитета има

ниске вредности (мање од 15,00 /1000). У 2009. години стопа наталитета на нивоу Округа била је 8.6 промила (табела 2).

Табела 2. Вредности стопе наталитета на подручју Златиборског округа у 2009. години

стопе наталитета	граничне вредности (у промилима)	општине и вредности стопе у 2009. години	
висока	преко 20,00	-	-
средња	15,00 - 20,00	-	-
ниска	испод 15,00	Сјеница	12.9
		Пријепоље	9.5
		Ужице	9.4
		Ариље	8.1
		Б.Башта	7.9
		Чајетина	7.9
		Пожега	6.9
		Прибој	6.9
		Н. Варош	6.2
		Косјерић	5.9

Морталитет је негативан фактор у природном кретању становништва, и представља ужи здравствени индикатор. Може се посматрати као општа и специфична смртност и мери се стопом морталитета. Стопа опште смртности на нивоу Округа у 2009. год. била је 12.1 промила (табела 3.).

Табела 3. Вредности стопе опште смртности на подручју Златиборског округа у 2009. години

стопе опште смртности	граничне вредности (у промилима)	општине и вредности стопе у 2009. години	
врло висока	преко 15,00	Пожега	16.0
висока	12,00 - 15,00	Чајетина	14.7
		Косјерић	14.6
		Ариље	13.5
		Н.Варош	12.6
		Б.Башта	12.2
средња	10,00 - 11,99	Прибој	11.4
		Ужице	11.0
		Пријепоље	10.7
ниска	8,00 - 9,99	Сјеница	9.7

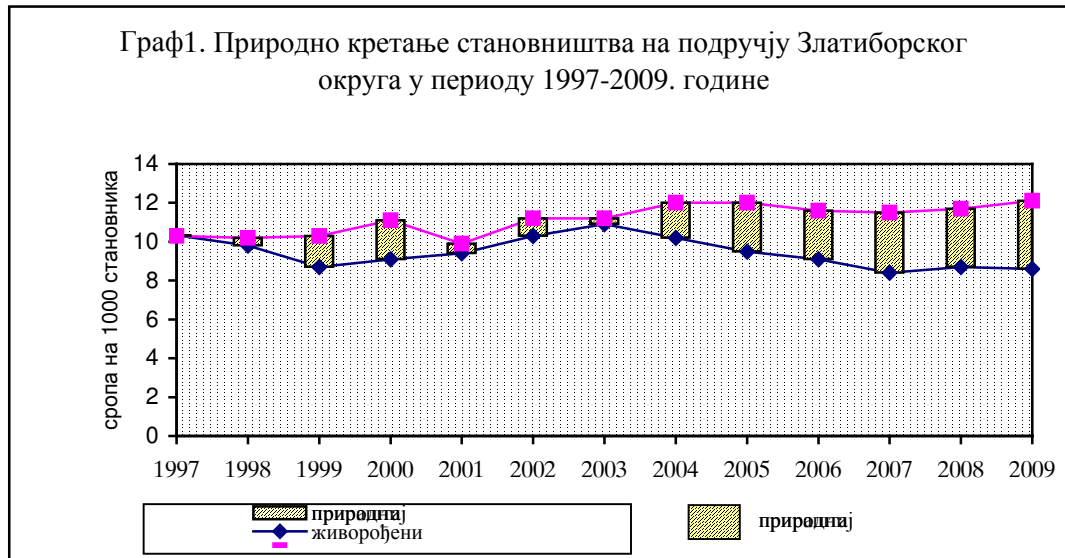
Природни прираштај и витални индекс објашњавају суштину природног кретања становништва. Природни прираштај даје разлику између рођених и умрлих, а витални индекс тумачи рационалност природног прираштаја тј. даје однос живорођених према умрлим.

На подручју Округа стопе природног прираштаја су ниске и имају негативне вредности, како за Округ (-3.55/1000) тако и у свим општинама, изузев у Сјеници (3.2/1000).

Табела 4. Вредности стопе природног прираштаја на подручју Златиборског округа у 2009. години

стопа природног прираштаја	граничне вредности (у промилима)	општине и регистроване вредности стопа	
висока	преко 9,00	-	-
повољна	5,00 – 9,00	-	-
ниска	испод 5,00	Сјеница	3.2
		Пријепоље	-1.2
		Ужице	-1.7
		Б.Башта	-4.3
		Прибој	-4.4
		Ариље	-5.4
		Н.Варош	-6.5
		Чајетина	-6.8
		Косјерић	-8.7
Пожега	-9.1		

Стопа природног прираштаја на нивоу Округа од 1997. године бележи пораст негативних вредности све до 2000. године, када број умрлих знатно опада у 2001. години, да би од 2003.године до 2006. године негативна стопа природног прираштаја поново бележила константан пораст (-0,24, -1,86, -2,5, - 2,48, -3,01), 2008. године благи пад -2,95, па поново пораст у 2009. години -3,75. (график 1).

Смртност одојчади је најважнији индикатор здравственог стања становништва и мера друштвено-економских услова у којима популација живи и ради. То је најосетљивији индикатор доступности, коришћења и ефикасности здравствене заштите.

Стопа смртности одојчади на нивоу Округа у 2009. години имала је вредност од 4.5 промила и значајно је мања него претходне године (8.1 промила) (табела 1 у прилогу).

III ОПШТИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА

Здравствено стање становништва, као предуслов економског развоја друштва, представља мултидимензионалну карактеристику популације и условљено је низом фактора међу којима су услови рада и живљења, физичка средина и организација здравствене заштите.

Процена здравственог стања представља основу за идентификацију приоритета, предузимање одређених активности, као и преиспитивање постојеће здравствене политике и стратегије у здравственој заштити.

Најчешће коришћени индикатори здравственог стања становништва су: морбидитет, морбидитет, морталитет, апсентизам и инвалидност.

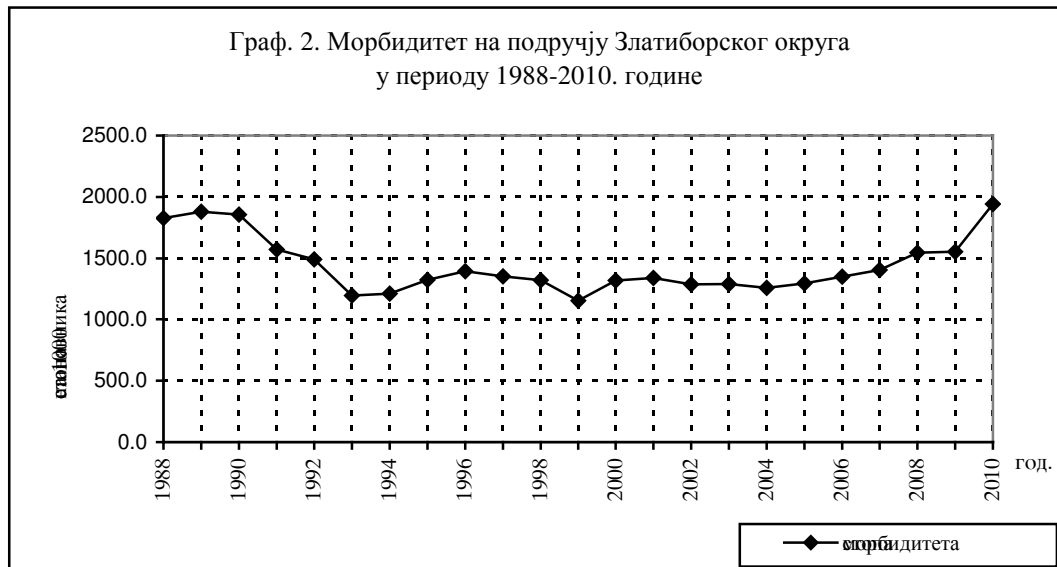
1. МОРБИДИТЕТ

1.1. Амбулантно - диспанзерски морбидитет

Морбидитет (обољевање) на подручју Златиборског округа у 2010. години регистрован је кроз медицинску документацију и евиденцију која се води у свим здравственим установама на Округу. Регистровани морбидитет односи се само на становништво које здравствену заштиту остварује у здравственој установи (амбулантно-диспанзерској служби) примарне здравствене заштите. Велики број

приватних ординација поднео је извештаје о утврђеним обољењима и стањима Заводу за јавно здравље Ужице, али и даље је евиденција непотпуна.

На подручју Златиборског округа у 2010. години, кроз рад здравствених служби регистровано је 576338 обољења (где је урачуната и XXI група обољења: фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом), са стопом морбидитета 1839.0/1000. Без обзира што сви болесни не користе здравствену заштиту, као што ни сви који посећују здравствену установу нису болесни, овако регистрован морбидитет указује да просечно на два становника округа долазе 3 обољења (табела 3 у прилогу).

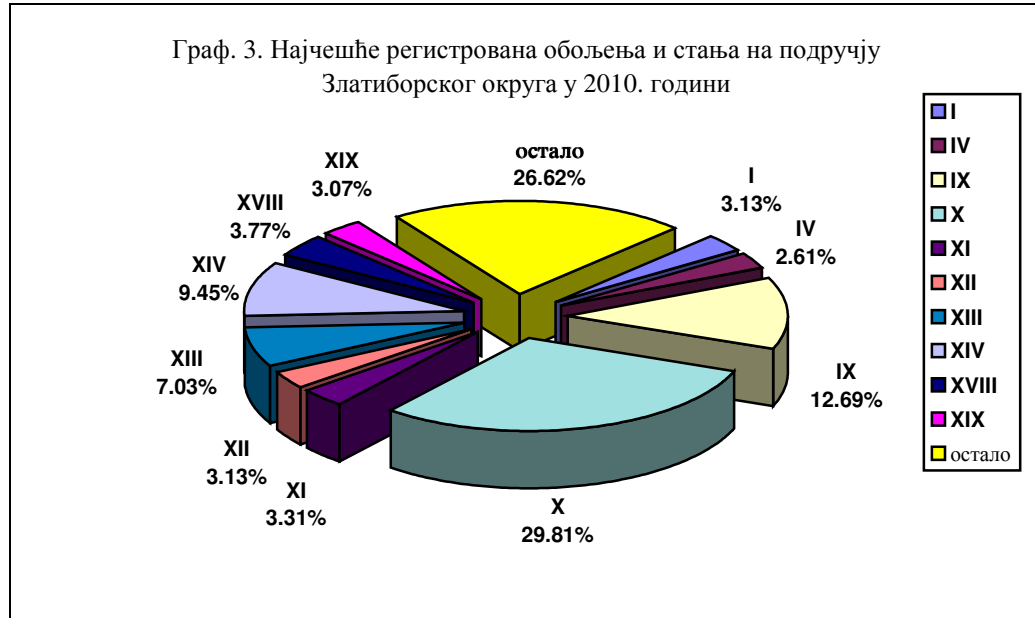

У периоду 1988 - 2010. године укупан број регистрованих обољења и стања у амбулантно-диспанзерским службама на графикону је приказан кривом која има 4 врха (у 1989., 1996., 2008 и 2010. години и најнижу тачку у 1999. години). У односу на претходну годину уочава се значајан пораст регистрованих обољења и стања у 2010. години (графикон 2).

У заступљености појединих група обољења у укупном морбидитету у поређењу са 2006. годином (табела 4. у прилогу) забележен је пораст броја регистрованих обољења и стања. Најчешће регистрована обољења и стања на подручју Округа у 2010. години била су (графикон 3):

1. болести система за дисање (X група по МКБ-у)
2. болести система крвотока (IX група)
3. болести мокраћно - полног система (XIV група)
4. болести мишићно - коштаног система и везивног ткива (XIII група)
5. симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група)
6. болести система за варење (XI група)
7. заразне и паразитарне болести (I група)
8. болести коже и поткожног ткива (XII група)
9. повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група)

10. болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група)

Као што се на графикону види, у структури обољевања највише су заступљене болести система за дисање (29.81%), потом долазе болести система крвотока (12.69%), болести мокраћно-полног система (9.45%) и болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (7.03%). Део grafikона који је представљен као остало (26.62%) обухвата и XXI групу обољења (фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом), којих је било 76931 или 13.34% од укупног броја.

Заразне и паразитарне болести током 2010. године, у укупном морбидитету биле су заступљене са 3.13%, што је нешто мање него претходне 2009. године (3.42%). Кретање обољевања зависи од социјалног, економског и културног развоја са једне стране и успешног спровођења Програма и мера здравствене заштите са друге стране. Епидемиолошка ситуација се непрекидно прати и процењује. Пријаве заразних болести и периодични извештаји које у Завод за јавно здравље стижу из здравствених установа су основни извор информација (поред активног истраживања и др.) о кретању заразних и паразитарних болести на подручју Округа (табела 5. у прилогу).

1.2. Хронична масовна незаразна обољења

Малигна обољења представљају важан социо-медицински проблем због сталног пораста броја оболелих и умрлих од ове болести. У 2010. години у Завод за јавно здравље стигло је 1174 пријава новооткривених малигну болести, приближно исто као прошле године када је стигло 1210 пријава. Највећи број пријава стигао је из Ужица 298, Пријепоља 176, Прибоја 144, Пожеге 115, Нове Вароши 112, Бајине Баште 91, Ариља 79, Косјерића 68. Стопа обољевања (на 1000 становника) од малигну болести према пристиглим пријавама је највећа у Новој

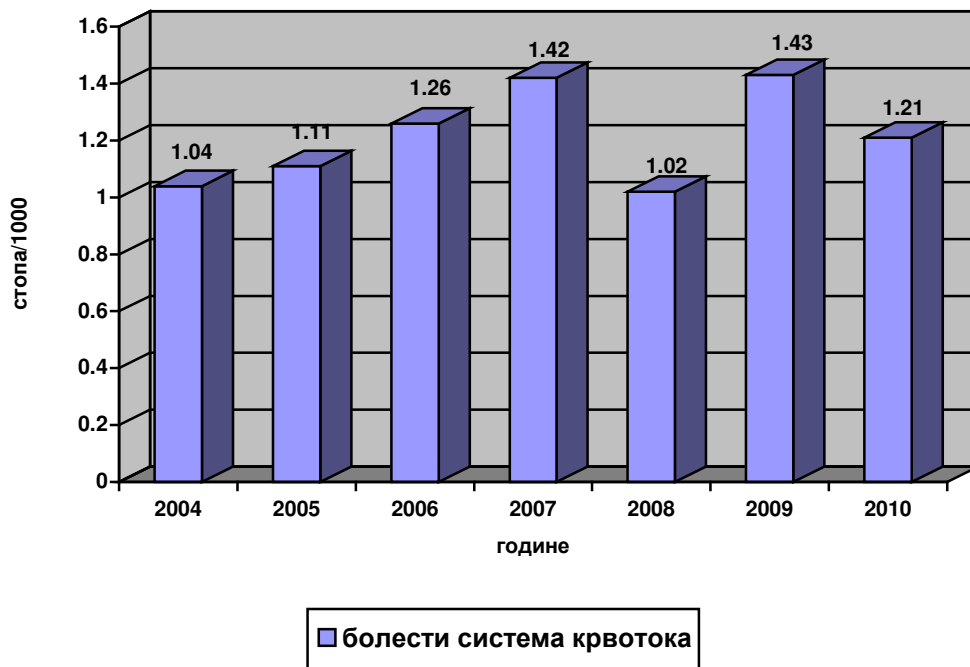
Вароши 5.61 , Косјерићу 4.86, Прибоју 4.74 и Пријеполју 4.27... (табела 6. у прилогу).

Дијабет је друго обољење из групе хроничних масовних незаразних обољења које због учесталости јављања има велики социо-медицински значај. Болест представља трајно прогресивно патолошко стање и болесници се доживотно лече. Последице у економском, социјалном и здравственом погледу су велике, како за оболеле тако и за целу друштвену заједницу. Због хроничног тока болести, честих компликација и лечења у амбулантно-поликлиничким и болничким установама троше се знатна финансијска средства из фондова за здравство као и друштвене заједнице у целини. Ако се томе додају честа одсуствовања са посла, смањење радне способности и превремена инвалидност, јасно је да су све превентивне акције неопходне. Пријаве и одјаве оболелих од дијабета су проблем као и код свих других обољења која су обавезна да се пријављују. Током 2010. године број новооткривених оболелих од дијабета био је 710 (табела 6). Највећи број пријава било је из Ужица 163 , Пријеполја 96 и Прибоја 95.... Стопа обољевања према броју пријава највећа је у Косјерићу 3.64, Нова Варош 3.25 и Прибој 3.13.... (табела 6 у прилогу).

Код пријављивања психоза и даље постоји подрегистрација, стопа обољења у 2010. години, још је мања него претходне године, износи $0.06^{0}/_{00}$. У току 2010. године у Завод за јавно здравље стигло је 20 пријава. (Табела 6. у прилогу).

Кардиоваскуларне болести бележе пад броја новооткривених. У 2007. години стопа је износила 1.42, у 2009. години 1.43‰, док у 2010. износи 1.21‰.

Графикон бр.4 Стопе новооткривених лица оболелих од кардиоваскуларних обољења од 2004. до 2010.године

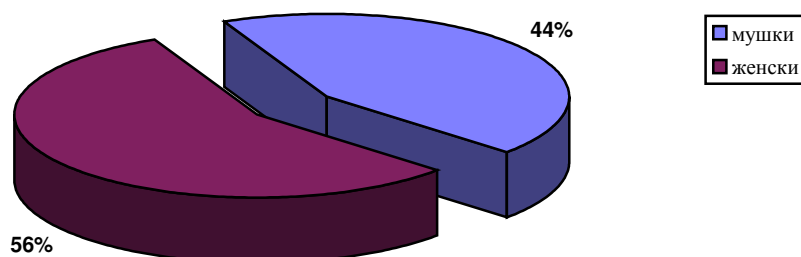

1.3. Болнички морбидитет

Становништво Златиборског округа стационарну здравствену заштиту у 2010. години остваривало је у: три Опште болнице - Прибој Пријепоље и Ужице (са радним јединицама Опште болнице Ужице у Н. Вароши и Пожеги, као и стационарима у Б. Башти и Сјеници), затим у Специјалној болници за болести штитасте жлезде и болести метаболизма "Златибор"; Специјална болница за превенцију, лечење и рехабилитацију кардиоваскуларних обољења "Златар" у току 2010. године није радила.

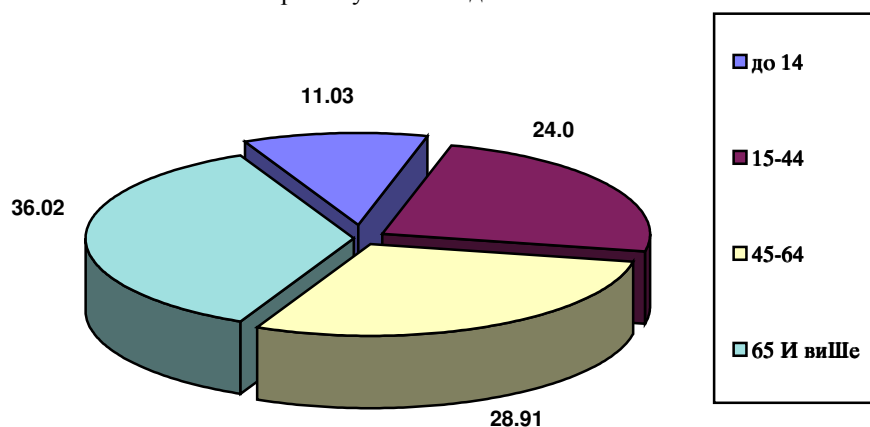
Током 2010. године извршено је 44005 хоспитализација, од тога 19143 код мушкараца и 24862 код жена (графикон 5).

Граф. 5. Стационарно лечени пацијенти на подручју Златиборског округа према полу у 2010. години

Најчешћа животна доб хоспитализованих је 65 и више година (графикон бр. 6). Различити су узроци хоспитализације у зависности од животне доби пацијената. Тако су деца млађа од годину дана најчешће хоспитализована због стања у порођајном периоду, деца и омладина до петнаесте године живота због болести система за дисање, жене у генеративном периоду због трудноће, рађања и бабиња, док су пацијенти старији од педесет година најчешће лечени од болести система крвотока.

Граф. 6. Стационарно лечени становници Златиборског округа према старости у 2010. години

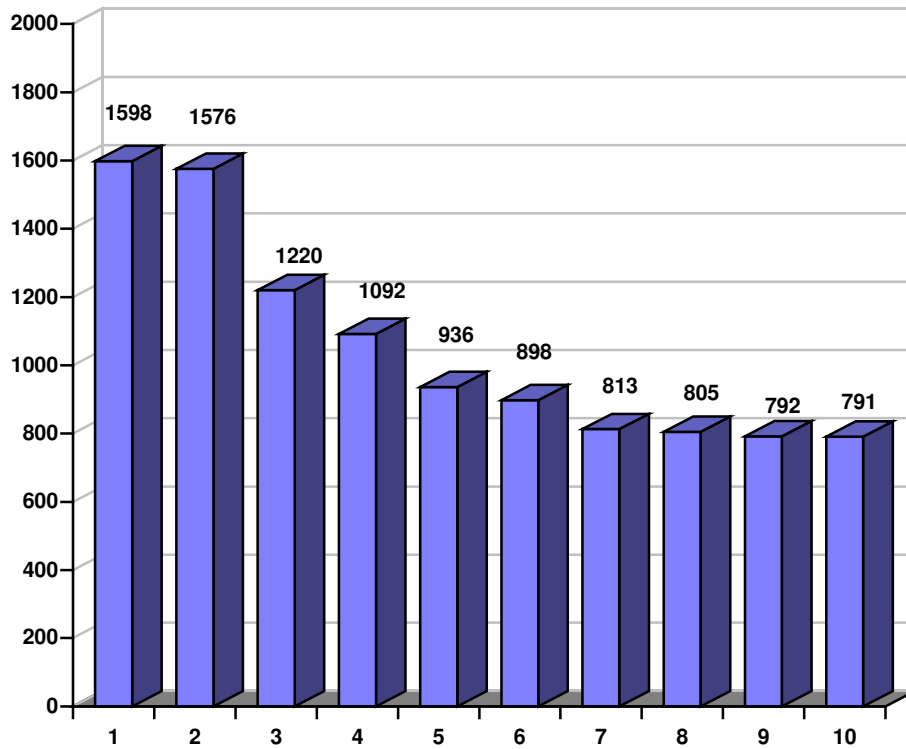
Водећи основни узроци хоспитализације била су обољења кардиоваскуларног система (15.00%), затим следе тумори (13.38%), болести система за варење (9.78%), болести система за дисање (9.54%), трудноћа, рађање и бабиње (7.87%), болести мокраћно-полног система (6.75%) и повреде и тровања (5.22%). Остала регистрована обољења чине 32.46% болничког морбидитета.

Табела 6. Морбидитет стационарно-лечених пацијената на подручју Златиборског округа у 2010. години

Група обољења по МКБ-10	оболели	
	број	%
I Заразне болести и паразитарне болести	1018	2.31
II Тумори	5886	13.38
III Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета	625	1.42
IV Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	2052	4.66
V Душевни поремећаји и поремећаји понашања	1038	2.36
VI Болести нервног система	1085	2.47
VII Болести ока и припојака ока	628	1.43
VIII Болести ува и болести мастоидног наставка	173	0.39
IX Болести система крвотока	6600	15.00
X Болести система за дисање	4198	9.54
XI Болести система за варење	4305	9.78
XII Болести коже и поткожног ткива	855	1.94
XIII Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	2252	5.12
XIV Болести мокраћно-полног система	2970	6.75
XV Трудноћа, рађање и бабиње	3463	7.87
XVI Стања у порођајном периоду	354	0.80
XVII Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности	160	0.36
XVIII Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	2150	4.89
XX Спољашњи узроци оболевања и умирања	64	0.14
XIX Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	2297	5.22
XXI Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом	1830	4.16
УКУПНО	44005	100.0

Десет најчешћих дијагноза приказано је на графикону бр. 7.

Граф 7. Десет најчешћих дијагноза у стационарним установама на подручју Златиборског округа у 2010. години

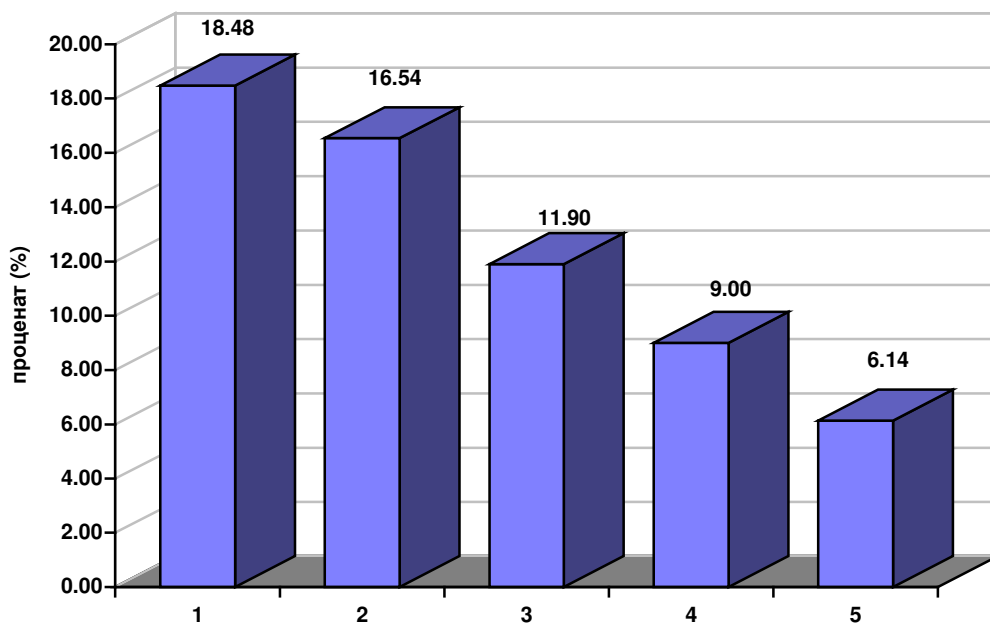

- 1- Neoplasma malignum mammae
- 2- Partus spontaneus simplex
- 3- Cardiomyopathia
- 4- Hypertensio arterialis essentialis
- 5- Morbus pulmonis obstructivus chronicus
- 6- Hernia inguinalis
- 7- Dolor abdominalis et pelvicus
- 8- Diabetes mellitus ad insulino

- 9- Cholelithiasis
- 10- Infarctus cerebri

Болести система крвотока су на првом месту по заступљености у укупном морбидитету. Пет најчешћих дијагноза у групи болести система крвотока приказано је на графикону бр. 8.

Граф.8.Пет најчешћих дијагноза у групи система крвотока на подручју Златиборског округа у 2010. години

- 1 - Cardiomyopathia - I42
- 2 - Hypertensio arterialis essentialis (primaria) - I10
- 3 - Infarctus cerebri I63
- 4 - Angina pectoris- I20
- 5 - Infarctus myocardii acutus -I21

Због болести из групе тумора (II група по МКБ 10), лечено је 5886 пацијента, при чему пет најчешћих дијагноза чине:

- C50-злоћудни тумор дојке (27.15%)
- C34-злоћудни тумор душника и плућа (10.74%)
- C20-злоћудни тумор задњег црева (7.13%)
- C18-злоћудни тумори дебелог црева (4.98%)
- D24-доброћудни тумор дојке (4.74%)

У групи болести система за варење (XI група по МКБ 10) најчешће

дијагнозе су: K40-препонска кила (20.86%), затим K80-камен у жучној кеси (18.40%) и K29-запаљење желуца и дванаестопалачног црева (6.78%).

Због болести система за дисање (X група по МКБ 10) у 2010. години у болницама Златиборског округа било је хоспитализовано 4198 пацијената, а најчешће дијагнозе су: J44-друга хронична опструктивна болест плућа (22.30%), J18-запаљење плућа, микроорганизам неозначен (15.08%), J45-бронхијална астма (10.19%), J15-запаљење плућа узроковано бактеријама (9.31%) и J03- акутно запаљење крајника (7.36%).

У групи везаној за трудноћу, рађање и бабиње (XV група), 45.51% чине спонтани порођаји код једноплодне трудноће (O80), затим порођаји царским резом (O82) 20.27% и крварење у почетној трудноћи (O20) 8.49%.

Најчешћи узроци хоспитализације због болести мокраћно-полног система су: N40-повећање кестењаче (19.19%), N18 -хронична недовољна функција бубрега (10.27%), N92-појачано, учестало и неуредно крварење из материце (6.06%) и N-39- друге болести мокраћних путева (5.49%).

Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група по МКБ 10), били су узрок хоспитализације 2297 пацијената, а најчешће:

- S72 – прелом бутњаче (19.98%)
- S82 – прелом потколенице укључујући и предео скочног зглоба (14.71%)
- S06- повреде унутар лобање (10.53%)
- S00 –површинска повреда главе (5.79%)
- S32- прелом слабинског дела кичме и карлице (4.61%),

Због болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група по МКБ 10) у 2010. години у болницама Златиборског округа лечено је 2252 пацијената, а најчешће због:

- M16- Дегенеративно обољење зглоба кука (16.30%)
- M05-Серопозитивна реуматоидна запаљења зглоба (16.16%)
- M54-Бол у леђима (11.32%)
- M17- Gonarthrosis –дегенеративно обољење зглоба кука (9.46%)
- M80- Губитак коштане масе са патолошким преломом (7.28%)

Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група по МКБ 10) били су узрок болничког лечења код 2150 пацијената, најчешће: R 10 -бол у трбуху и карлици(37.81%), R 11- мучнина и повраћање (11.90%) и R 42-нестабилност и вртоглавица (10.46%).

Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група по МКБ 10), узрок су лечења 2052 пацијената. Најчешће дијагнозе из ове групе су:

- E11-шећерна болест, инсулино-независан облик (39.23%)
- E66-општа гојазност (27.53%)
- E05- повећана функција штитасте жлезде (11.55%)
- E10- шећерна болест, инсулинозависан облик (11.01%)

2. МОРТАЛИТЕТ

Један од најважнијих индикатора здравственог стања становништва је морталитет.

Морталитет може да се прати као општа смртност, специфична смртност, смртност према узроцима смрти и др. Стопа опште смртности на Округу у 2009. години била је 12.1 промила (табела 1. у прилогу - витални показатељи из 2009. године)

Табела 7. Општа смртност на подручју Златиборског округа у периоду 2005. -2009. године

општа смртност	2005.г.	2006.г.	2007.г.	2008.г.	2009.г.
број умрлих	3760	3626	3591	3656	3795
стопа на 1000 становника	12.0	11.6	11.5	11.7	12.1

Стопа општег морталитета највећа је у општинама где преовлађује старо становништво (Пожега, Чајетина, Косјерић, Ариље, Н.Варош), где достиже високе и врло високе вредности.

Специфична смртност користи се за праћење смртности по старости, полу, врсти болести и др. На подручју Округа највећа учесталост умирања је у животној доби између 75 и 79 година живота. Морталитет одојчади на Округу у 2009. у односу на укупну смртност, била је заступљена са 0.32%. Највећа стопа смртности одојчади на подручју Округа била је у општини Пријепољу (10.2⁰/₁₀₀), Прибоју (9.5⁰/₁₀₀), Ариљу (6.2⁰/₁₀₀) и Сјеници (5.6⁰/₁₀₀). (табела 1 у Прилогу).

Стопа смртности одојчади (изражена на 1000 живорођених) на нивоу Округа у 2009. години била је 4.5⁰/₁₀₀.

Најчешћи узроци смрти становништва на подручју Округа и у већини општина, у 2010.години су:

- болести срца и крвних судова (61.90%)
- малигна обољења (19.32%)
- болести система за дисање (3.91%)

Болнички морталитет

Током 2010. године у стационарним установама Златиборског округа умрло је 1166 пацијената (стопа леталитета 2.65), односно од 100 лечених умрла су 3 пацијента. Главни узрок умирања биле су болести система крвотока (стопа 9.97/1000), а затим следе тумори (стопа 4.03/1000) и болести дигестивног система (2.04/1000).

3. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ГРУПА СТАНОВНИШТВА

3.1. Здравствено стање деце и школске омладине

На подручју Златиборског округа здравственом заштитом обухваћено је 65470 деце, од тога предшколског узраста (0 - 6 г.) 21300 и школске деце и омладине (7 - 18 г.) 44170.

3.1.1. Предшколска деца (0 - 6 год.)

У диспанзерима за здравствену заштиту предшколске деце (0 - 6 г.) током 2010. године регистровано је 86481 обољење. Стопа обољевања била је 4060,14/1000, односно на свако дете овог узраста регистровано је 4.0 обољења.

Најчешће су се јављале (графикон бр. 9) :

- болести система за дисање (X група по МКБ-у),
- заразне и паразитарне болести (I група),
- симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група).
- болести коже и поткожног ткива (XII група),
- болести ува и мастоидног наставка (VIII група),

Болести система за дисање су најбројније и током 2010. године регистровано је 58031 обољења и других патолошких стања. Стопа обољења била је 2834.24/1000. У оквиру ове групе обољења најбројнији су: акутна запаљења ждрела и акутно запаљење крајника J02-J03 (66.31%), затим акутна запаљења носног дела ждрела, акутна запаљења синуса, акутно хрипаво запаљење гркљана (псеудокруп) и акутне вишеструке инфекције горњег дела пута за дисање, неозначене локализације J00-J01, J05-J06 (11.80%), акутна запаљења гркљана и акутно запаљење душника J04 (8.27%), и др.

У групи инфективних и паразитарних болести регистровано је 7520 обољења и стања са стопом 367.28 ‰. Обољења која су у овој групи имала највећу фреквенцу јављања су: друге вирусне болести (48.24%), затим следе варицела и херпес зостер (19.33%) и друге заразне болести узроковане салмонелом, инфекције узроковане бактеријама, тровања храном узрокована бактеријама (15.85%) .

По учесталости јављања на трећем месту се налази XVIII група-Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази са 4327 регистрованих обољења и стопом 211.33 ‰. Најчешће се јављају: други симптоми и знаци система за крвоток и система за дисање, мучнине и повраћање, симптоми и знаци коже и поткожног ткива, симптоми и знаци нервног система и мишићно коштаног система, симптоми и знаци мокраћног система, главобоље, умор, патолошки налази крви без дијагнозе (53.94%), грознице непознатог порекла (27.89%), бол у трбуху и карлици (18.16%).

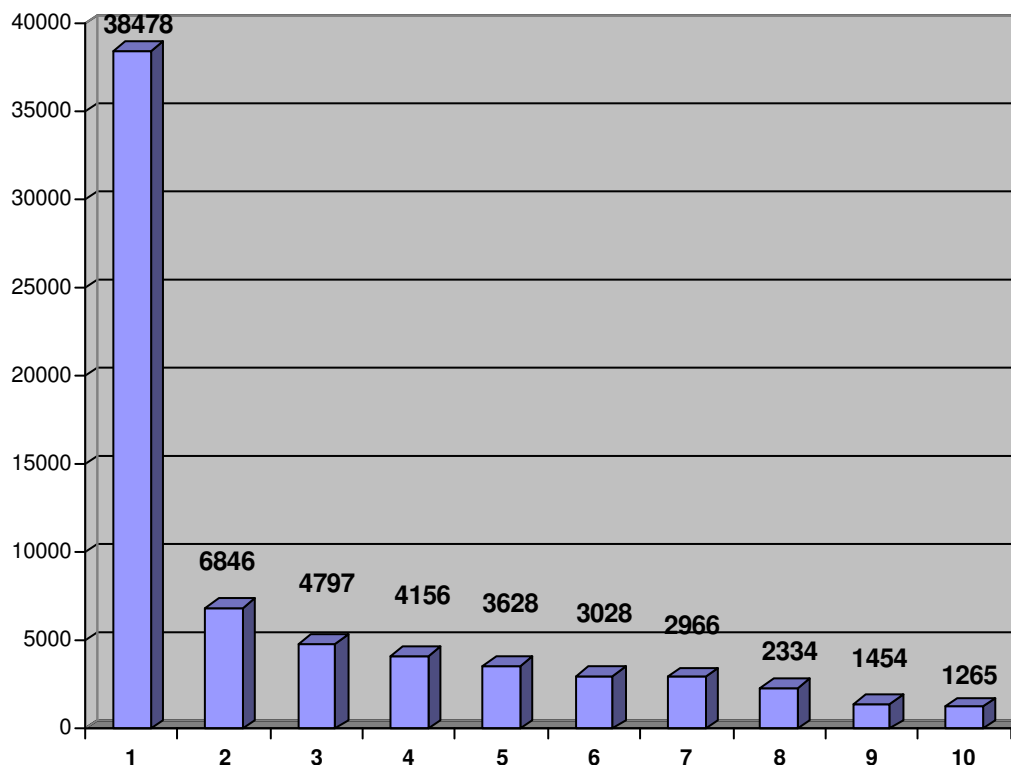
Због болести коже и поткожног ткива, у току 2010. године, јавило се 4098 деце предшколског узраста. У оквиру ове групе најчешће су пликовите болести коже, папуло-љускасте болести, копривњаче и црвенило коже, друге болести коже и поткожног ткива (72.38%) и инфекције коже и поткожног ткива (27.62%).

Болести ува и болести мастоидног наставка у 2010. години у здравственој заштити предшколске деце имале су стопу јављања 164.2/1000 са 3363 регистрованих обољења и стања. Најчешћа обољења у овој групи су: болести средњег ува и мастоидног наставка (90.04%) и болести спољашњег и унутрашњег ува 9.40%).

Регистрована обољења односе се само на децу која су користила услуге дечијих диспанзера у домовима здравља, док све друге услуге (које су пружене у другим службама и здравственим станицама где нема посебно издвојене дечије службе) нису обухваћене.

Приказ десет најчешћих обољења и стања дат је на графикону бр. 10.

Графикон бр 10. Десет најчешћих обољења и стања у основној здравственој заштити деце предшколског узраста на подручју Златиборског округа у 2010. години

- 1 - Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta
- 2 - Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non specificatis
- 3 - Laryngitis et tracheitis acuta
- 4 - Bronchitis acuta et bronchiolitis acuta
- 5 - Друге вирусне болести
- 6 - Болести средњег ува и болести мастоидног наставка
- 7 - Друге болести коже и поткожног ткива
- 8 - Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази
- 9 - Varicella et Herpes zoster
- 10- Asthma bronchiale

3.1.2. Школска деца и омладина (7 - 18 год.)

У диспансерима за здравствену заштиту школске деце и омладине на подручју Златиборског округа у 2010. години евидентирано је 88609 обољења са стопом 2006,09/00, односно 2 обољење на једно дете узраста 7-18 година. Показатељи за оцену здравственог стања изведени су из података сумираних у извештају о утврђеном здравственом стању при систематским прегледима ученика (Табела 7 у прилогу).

Систематским прегледима обухваћено је 100.00% деце основних школа и 100.0% ученика средњих школа.

Телесна развијеност при систематским прегледима оцењивана је клиничким прегледом на бази искуства лекара оценама: добра, средња и лоша. Добра телесна развијеност при систематским прегледима ученика основне школе регистрована је код 84.51% ученика, и 86.65% ученика средњих школа. Лоша телесна развијеност код основаца нађена је код 2.23% ученика, док је код средњошколаца била 1.84%. Анализирано по полу може се уочити да је добра телесна развијеност нешто више регистрована код ученица (85.38%), него код ученика (83.69%) у основним школама, слично је и код средњошколаца 86.08% дечака наспрам 87.18% девојчица су у категорији добре телесне развијености.

Степен телесне ухрањености се не оцењује објективним методама које су скупе а и не раде се у свим лабораторијама (дозирање витамина у крви, одређивање количине беланчевина, одређивање серумског гвожђа, финије претраге хематокрита и др.). У диспанзерима за здравствену заштиту школске деце и омладине телесна ухрањеност региструје се само на основу клиничке процене која даје несигурне податке, па су грешке неизбежне. Често се дешава да због наглог раста у пубертету телесна маса не прати пораст телесне висине, и доводи до појаве мршавих ученика, који истовремено не морају бити лоше ухрањени, мада се готово увек сврставају баш у ту категорију. Добра телесна ухрањеност регистрована је код 65.32% ученика основних школа и 56.95% ученика средњих школа. Лоша ухрањеност више је изражена код ученика основних школа 4.18% него код средњошколаца 2.69%. Добра телесна ухрањеност (гледано по полу) регистрована је у готово истом проценту код девојчица (65.53%), и дечака (65.14%) у основним школама, док је код средњошколаца код дечака 56.73%, а девојчица 57.15%. У категорији лоше ухрањености у основним школама мањи је број девојчица- 3.97% наспрам 4.37% код дечака, такође, у средњим школама већи проценат дечака има лошу телесну ухрањеност (3.51% наспрам 1.92% код девојчица) стим, што је та разлика значајнија него код деце у основним школама.

Недовољна психичка развијеност у 2010. години регистрована је у основним школама у 0.12% случајева, а код средњошколаца само 3 ученика (0.06%) су имала овакав налаз.

Сметње вида регистроване су у значајно већем броју у односу на 2009. годину код ученика свих узраста и то више код ученика средњих школа (3.80%) него код ученика основних школа (1.66%). Код основаца са сметњама вида девојчице (1.73%) и дечаци (1.58%) су подједнако заступљени, док је код средњошколаца проценат девојчица 4.91%, а дечака 2.61%.

Оштећење слуха одређује се шапатом, док се аудиометријске методе примењују само код сумњивих случајева на тежа оштећења. У 2010. години код 3 ученика (0.06%) у средњој школи забележено је оштећење слуха, док код основаца није забележено оштећење слуха.

Деформације кичменог стуба, грудног коша и стопала представљају велики проблем који се мора решавати превентивним мерама, у зависности од узрока настанка:

- деформитети кичменог стуба заступљенији су код средњошколаца (кифоза 8.43%, сколиоза 9.16%) него код основаца (кифоза 4.39%, сколиоза 3.05%).

Ови бројеви се односе само на благо назначене деформитете, док су изражени деформитети регистровани код 43 ученика основних и 39 ученика средњих школа. Заступљеност по полу је на страни дечака.

- деформитет грудног коша је више заступљен код ученика основних школа (2.01%) него код ученика средњих школа (1.88%) и то у оба случаја значајно више код дечака;

- деформације стопала уочена је код основаца (8.87%) у много већем обиму него код средњошколаца (5.00%). Деформитет је више заступљен код дечака (9.23%) него код девојчица (8.49%) у основним школама, док је у средњим школама 4.07% дечака наспрам 5.87% девојчица.

Срчане мане (конгениталне и стечене) у 2010. години регистроване су у 0.34% у основним и 0.41% ученика у средњим школама.

Говорне мане су при систематском прегледу откривене у већем броју код основаца (0.86%) и то код 0.99% дечака и 0.72% девојчица. У средњим школама проблем говорних мана је мањи, регистровано је у 0.12% случајева, и то код 6 ученика. Оваква стања захтевају рано откривање и третман логопеда.

Код школске деце и омладине у 2010. години најчешће групе регистрованих обољења и стања су (графикон бр. 11):

- болести система за дисање (X група по МКБ-у),
- заразне и паразитарне болести (I група по МКБ-у),
- симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група по МКБ-у),
- болести коже и поткожног ткива (XII група по МКБ-у),
- повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група по МКБ-у).

У групи болести система за дисање најчешће су регистроване акутна запаљења ждрела и крајника (66.20%), а потом акутно запаљење носног дела ждрела, акутно запаљење синуса, акутно хрипаво запаљење гркљана и запаљење поклопца гркљана и акутне вишеструке инфекције горњег дела пута за дисање, неозначене локализације (11.81%), као и акутно запаљење гркљана и душника (7.46%).

Заразне и паразитарне болести јављају се најчешће као инфекције централног нервног система узроковане вирусима, инфекције са оштећенима коже и слузнице узроковане вирусима, друге болести узроковане вирусима (48.32%), друге инфекције узроковане салмонелом, тровања храном узрокована бактеријама, друге инфекције црева узроковане протозоама, инфекције црева узроковане вирусима (21.35%), варичеле и херпес зостер (14.50%) и др.

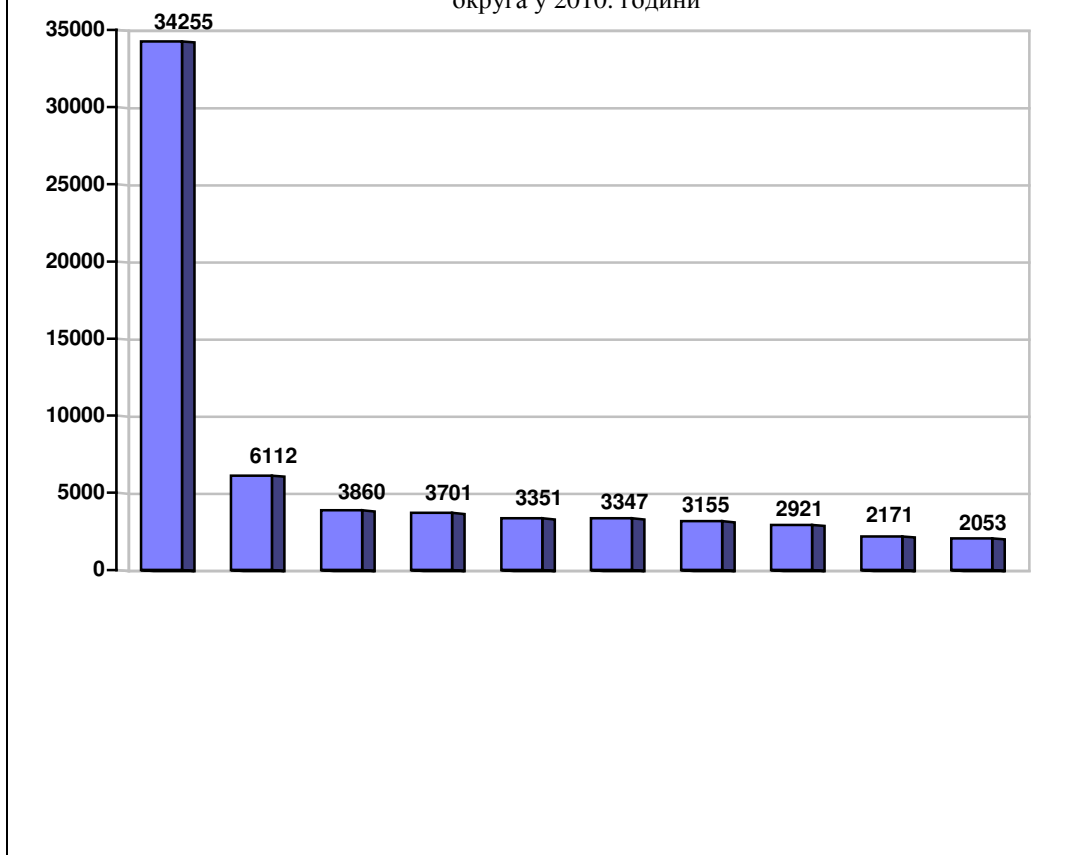
По учесталости јављања симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази налазе се на трећем месту у морбидитету школске деце, од којих су најчешћи: симптоми и знаци система за крвоток и система за дисање, главобоље, изненадна бол (54.48%), бол у трбуху и карлици (30.22%), грозница непознатог порекла (15.29%) и др.

Болести коже и поткожног ткива заузимају важно место. Најчешће су пликовите болести, запаљења коже и екцеми, папуло-љускасте болести, друге болести коже и поткожног ткива (68.21%), и инфекције коже и поткожног ткива (31.79%).

Међу пет најчешћих обољења код школске деце су и повреде, тровања и последице деловања спољних фактора. Од ових обољења најчешће су друге специфичне, неспецифичне повреде и вишеструки преломи (72.05%), затим специфична и вишеструка уганућа, расцепи и утиснућа (14.20%).

Приказ десет најчешћих обољења и стања дат је на графикану бр. 12.

Граф. 12. Десет најчешћих обољења и стања у основној здравственој заштити деце школског узраста и омладине на подручју Златиборског округа у 2010. години

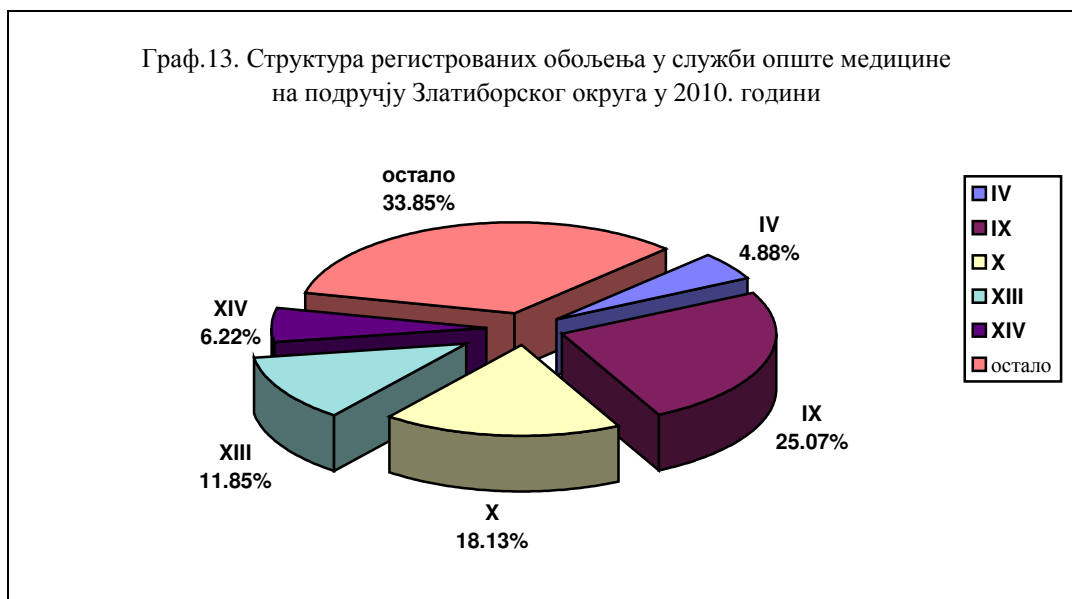
- 1-Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta
- 2-Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non specificatis
- 3-Laryngitis et tracheitis acuta
- 4-Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази
- 5-Друге болести коже и поткожног ткива
- 6-Друге вирусне болести
- 7-Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде
- 8-Bronchitis acuta et bronchiolitis acuta
- 9-Болести средњег ува и болести мастоидног наставка
- 10-Dolor abdominalis et pelvis

3.2. Здравствено стање одраслог становништва

Највећи део становништва први контакт са здравственом службом остварује у служби опште медицине, па и регистровани морбидитет представља најшири и најобухватнији део морбидитета. Од укупног броја свих обољења и стања регистрованих у амбулантно - диспанзерском раду здравствених установа на подручју Округа у 2010. години 43.19% је евидентирано у општој медицини. Број регистрованих обољења је 229156 са стопом од 924.29 на 1000 становника старијих од 18 година.

На основу података о утврђеним обољењима и стањима регистрованим кроз извештаје служби опште медицине, уочава се да су најчешће регистроване (графикон бр. 13):

- болести система крвотока (IX група по МКБ-у),
- болести система за дисање (X група по МКБ-у),
- болести мишићно-коштаног сист. и везив. ткива (XIII група по МКБ-у),
- болести мокраћно-гениталног система (XIV група по МКБ-у), и
- болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група по МКБ-у).

Болести система за крвоток су по учесталости јављања на првом месту. Регистровано је 62404 обољења са стопом 199.1/1000. У овој групи обољења најзаступљеније су *Hypertensio arterialis essentialis (primaria)*, есенцијална хипертензија (74.21%), поремећаји спроводног система срца и аритмије срца (7.30%), затим следе друге исхемијске болести срца (5.88%).

У групи обољења система за дисање регистровано је 45122 обољење са стопом 144.0 промила. Најчешћа обољења су: *Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta*

(50.92%), запаљење душнице, емфизем и друге опструктивне болести плућа (13.63%), акутно запаљење носног дела ждрела, акутно запаљење синуса, акутно хрипаво запаљење гркљана и запаљење поклопца гркљана и акутне вишеструке инфекције горњег дела пута за дисање (12.28%) и др.

У групи болести мишићно-коштаног система и везивног ткива регистровано је 29507 обољења са стопом 94.2/1000. Најчешћа обољења су: друга обољења леђа (60.32%), дегенеративно обољење зглобова (23.42%), поремећај вратног, и другог међупршљенског диска (6.17%), и др.

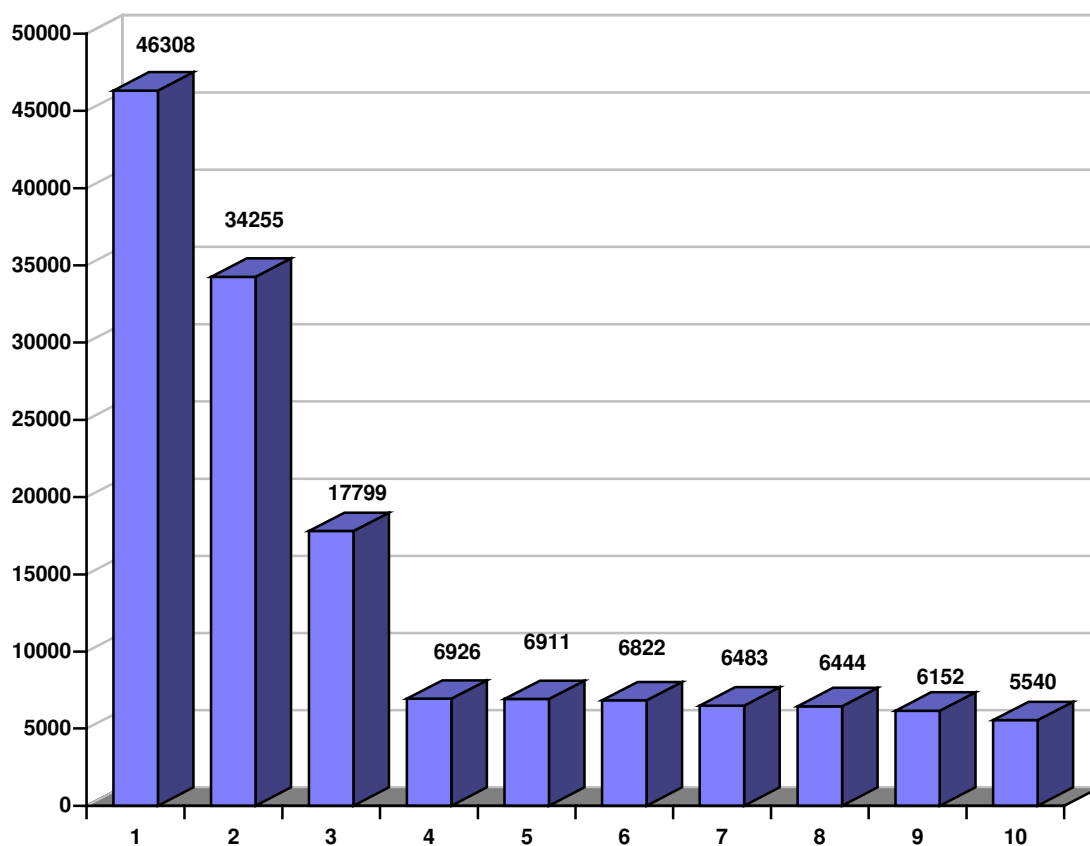
Број регистрованих обољења мокраћно-полног система у категорији становништва које покрива служба опште медицине је 15484 обољење са стопом од 49.4/1000. Запаљење мокраћне бешике чини 44.73%, а потом следе друге болести система за мокрење (27.12%), и хиперплазија простате (10.95%).

Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма налазе се међу пет најчешће регистрованих обољења и стања са стопом 38.7/1000 и укупно 12141 обољења. Најчешће регистрована обољења у овој групи су: шећерна болест (53.40%), други поремећаји жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (21.09%) и други поремећаји штитасте жлезде (10.71%).

Број регистрованих обољења у службама опште медицине је значајан због бројности корисника, старосне структуре и патологије везане за животну доб. Будући да је то углавном старије становништво са више хроничних обољења истовремено, са често трајним деформитетима који захтевају континуирану терапију, социо-економски издаци су велики. Организација здравствене службе мора бити усмерена и прилагођена оваквим потребама и захтевима.

Дест најчешћих обољења и стања у основној здравственој заштити одраслог становништва дата је на графикону 14.

Граф. 14. Десет најчешћих обољења и стања у основној здравственој заштити одраслог становништва на подручју Златиборског округа у 2010. години

- 1 - Hypertensio arterialis essentialis (primaria)
- 2 - Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta
- 3 - Друга обољења леђа
- 4 - Cystitis
- 5 - Дегенеративна обољења зглоба
- 6 - Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде
- 7 - Diabetes mellitus
- 8 - Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази
- 9 - Запаљење душница, емфизем и друге опструктивне болести плућа
- 10 - Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non spec.

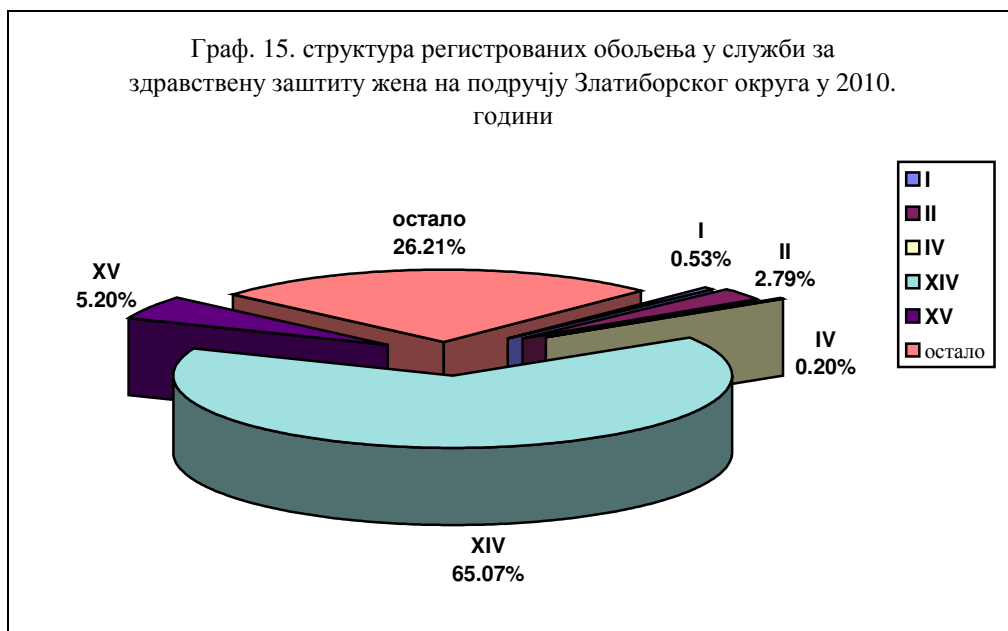
3.2.2. Здравствена заштита жена

Здравствено стање жена и њихова радна способност имају велики значај за друштво и његову репродукцију и захтевају континуитет у праћењу и проучавању. Поремећаји здравља жена најчешће су везани са њеном биолошком функцијом тј. гинеколошки морбидитет, као и поремећаји здравља у вези са трудноћом, порођајем и после порођаја.

На подручју Златиборског округа у 2010. години у служби за здравствену заштиту жена регистровано је 36822 обољења са стопом 481,24/1000.

Најчешће регистрована обољења и стања су (графикон бр. 15):

- болести мокраћно- полног система (XIV група по МКБ-у),
- трудноће, рађање и бабиње (XV група по МКБ-у),
- тумори (II група по МКБ-у),
- заразне и паразитарне болести (I група по МКБ-у),
- болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група по МКБ-у),

У структури морбидитета на првом месту су болести мокраћно-полног система 63.77%. Најчешће су регистровани: запаљења јајовода и запаљења јајника (27.99%), поремећај менструације (19.17%), обољења климактеријума (13.08%).

У групи трудноћа, рађање и бабиње (XV група МКБ-10), компликације трудноће и порођаја јављају се са 84.68%, а компликације у бабињама и другим стањима која компликују трудноћу и рађање, исто као и спонтани побачај су регистровани у 7.87% случајева .

Тумори (II група МКБ-10) се по учесталости јављања налазе на трећем месту. Током 2010. године регистровано је 1384 обољења, од којих су најчешћи: тумор глатког мишића материце (*Leiomyoma uteri*) 23.48%, злоћудни тумор дојке (21.31%), злоћудни тумор грлића материце (16.33%).

Заразне и паразитарне болести заузимају четврто место по учесталости. Међу овим обољењима најчешће се јављају инфекције претежно пренете полним путем (82.58%) и микозе - гљивична обољења (16.29%). Поред ових обољења забележена су још само 3 случаја из групе варичеле и херпес зостера.

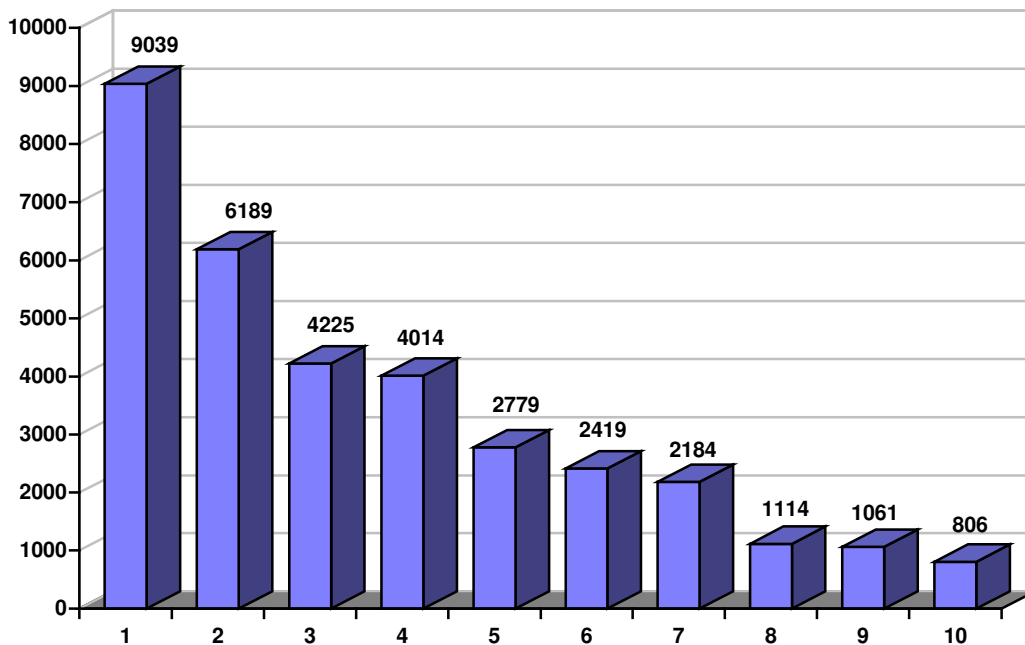
У вези са физиолошким процесом репродукције побачај представља најактуелнији проблем у здравственој заштити жена генеративног доба. То је најнеповољнији метод регулисања рађања, због трајних и тешких компликација. *Према пријавама о прекиду трудноће на подручју Округа у 2010. години извршено је 620 прекида трудноће, од тога: О03 -спонтани побачаји 9.03%, О04-медицински побачаји 85.32% и други побачаји 5.16%.. Рођено је 2681 деце. Стварни број побачаја већи је од регистрованог броја путем пријаве феталне смрти, јер се једним делом побачаји раде и на болничким одељењима где се пријаве побачаја не попуњавају и не достављају Заводу. Другим делом прекиди трудноће обављају се и у приватним гинеколошким ординацијама који се такође не пријављују у комплетном броју.

И поред развијеног превентивног рада диспанзера за здравствену заштиту жена стопа гинеколошког морбидитета је велика. Најмасовнија су запаљењска обољења женских гениталних органа, што се може делом довести у везу са прекидима трудноће који у исто време представљају високи фактор ризика за стерилитет и друга хронична обољења.

У сузбијању побачаја и свих последица и компликација изазваних таквим интервенцијама, поред здравствене службе мора се активно укључити и друштвена заједница решавањем: социо-економских проблема, побољшањем организације и функционисања здравствене службе, интензивирањем здравствено-васпитног рада у школама, месним заједницама, предузећима и свим местима где становништво живи и ради. У здравствено васпитном раду треба више користити мас медије као моћна средства којима се здравствене информације брзо преносе до сваког појединца.

Десет најчешћих обољења и стања у основној здравственој заштити жена приказано је на графикану бр. 16.

Граф. 16. Десет најчешћих обољења и стања у основној здравственој заштити жена на подручју Златиборског округа у 2010. години

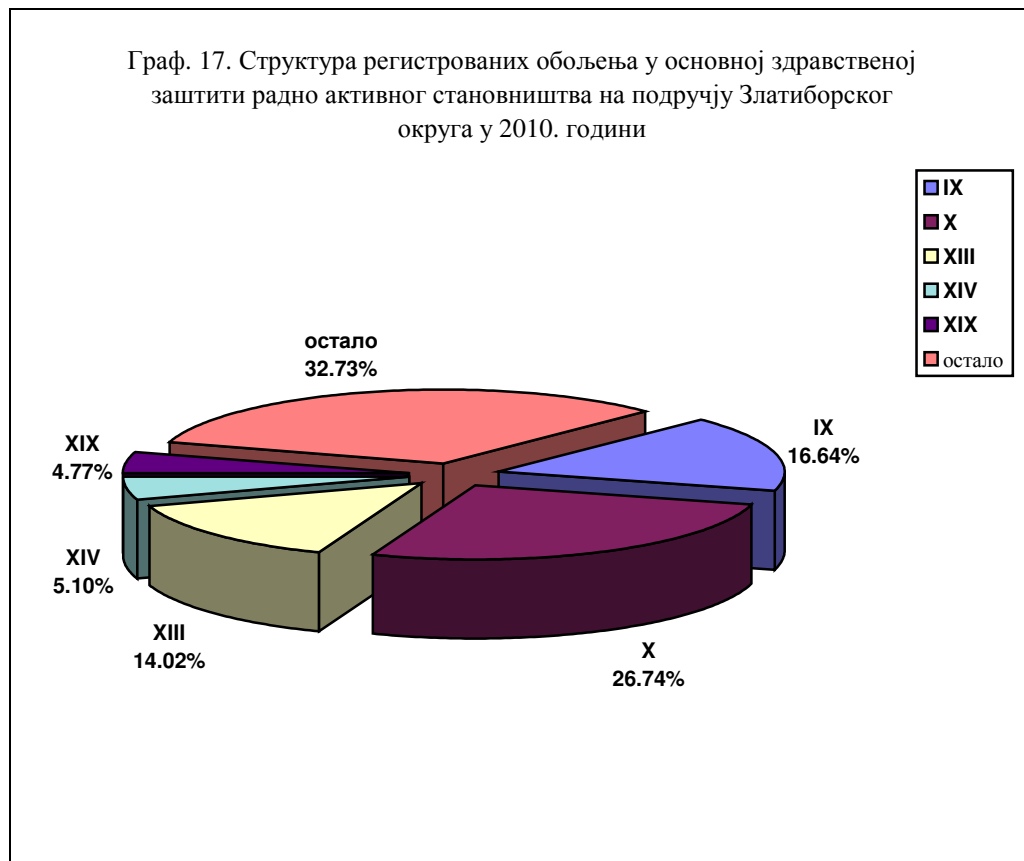

- 1 - Salpingitis et oophoritis
- 2 - Поремећаји менструације
- 3 - Morbi climacterici
- 4 - Друга обољења женских карличних органа
- 5 - Друга обољења полномокрајног пута
- 6 - Cervicitis uteri
- 7 - Друге компликације трудноће и порођаја
- 8 - Болести дојке
- 9 - Cystitis
- 10 - Sterilitas feminae

3.2.3. Служба медицине рада

У диспанзерима медицине рада на нивоу Округа у 2010. години регистровано је 58339 обољења и стања. Стопа обољевања на 1000 оодраслих становника је 235,31 промила. Најчешће регистрована обољења су (графикон бр. 17):

- болести система за дисање (X група по МКБ-у),
- болести система крвотока (IX група по МКБ-у),
- болести мишићно-коштаног систе. и везивног ткива (XIII група по МКБ-у)
- болести мокраћно-гениталног система (XIV група по МКБ-у),
- повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група по МКБ-у).

У групи болести система за дисање током 2010. године регистровано је 16927 обољења и стања са стопом 231.4/1000. Од регистрованих обољења најзаступљеније су: акутне упале ждрела и тонзила (52.55%), акутне упале горњих респираторних путева неспецифичне локализације (16.61%), акутни бронхитиси и бронхиолитиси (10.93%).

По учесталости следе болести система крвотока са 10536 регистрована обољења, што чини 16.64% од укупно регистрованих обољења и стања у служби за здравствену заштиту радника, са стопом оболевања од 144.0 промила. Повишени крвни притисак је обољење које је најзаступљеније (77.28%), затим следе друге исхемијске болести срца (8.63%), поремећаји спроводног система срца и аритмије (3.94%).

Болести коштаног-мишићног система и везивног ткива са укупно 8876 регистрована обољења и стопом од 121.3 промила, по учесталости јављања на трећем су месту. Најчешћа су: друга обољења леђа: деформацијска обољења кичме, запаљења пршљена са укоченошћу, окоштавање зглобова пршљенова (61.28%), дегенеративно обољење зглоба (13.89%), поремећаји вратног и другог међупршљенског диска (12.55%).

Међу болестима мокраћно-гениталног система запаљење мокраћне бешике је најчешће регистровано обољење (36.70%), затим друге болести система за мокрење (26.76)%, потом следе мокраћни каменци (16.97%).

Повреде, травања и последице деловања спољних фактора регистроване су у 3023 случајева са стопом од 41.3 промила. Најчешће су друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде (71.88%), специфична и вишеструка уганућа, расцепи и утиснућа (9.03%), преломи других костију уда (8.57%).

Регистрована оболевања односе се само на раднике који су користили услуге диспанзера медицине рада. Остале услуге пружене у службама опште медицине и по здравственим станицама и амбулантама нису евидентирание, тако да приказани морбидитет даје само оријентациону слику о обиму и структури оболевања.

3.2.4. Стоматолошка здравствена заштита

У служби за стоматолошку здравствену заштиту током 2010. године регистровано је 119013 обољења са стопом од 379.7 промила. Од овог броја код предшколске деце регистровано је 16472 обољења (стопа 804.5/1000), код школске деце 73204 обољења (стопа 1826.3/1000), а код осталих 29337 обољења (стопа 116.0/1000). Сва обољења регистрована су у стоматолошким службама Здравственог центра. Број обољења регистрованих у приватним стоматолошким ординацијама овде није приказан.

Најчешће регистрована обољења и стања у стоматолошкој здравственој заштити током 2010. године на подручју Златиборског округа била су:

Обољења/стања	шифра обољења/стања	број обољења	стопа /на 1000 станов.
зубни каријес	521.0	55974	178.6
Болести пулпе и периапикалног ткива	522	22178	70.7
друга обољења и стања зуба и потпорних структура	525	12230	39.0
Болести чврстог ткива зуба	521.1-521.9	9525	30.4
поремећај у развоју и избијању зуба	520	5426	17.3

Од укупно регистрованих обољења, ових пет група чине 88.50% док сва остала 11.50%.

3.2.4.1. Предшколска деца

У групацији предшколске деце (0-6 година) регистровано је 16472 обољења са стопом 804.5/1000.

Најчешће регистрована обољења су:

Обољења/стања	шифра обољења	број обољења	стопа на 1000 деце (0-6 г.)
зубни каријес	521.0	9184	448.5
болести пулпе и периапикалног ткива	522	2854	139.4
болести чврстог ткива зуба	521.1-521.9	1365	66.7
друга обољења и стања зуба и потпорног ткива	525	1294	63.2
поремећаји у развоју зуба	520	646	31.5

Наведена обољења и стања код деце од 0-6 година чине 93.14%, док сва остала чине 6.86%. Зубни каријес у укупној стоматолошкој патологији предшколске деце чини 55.75%.

3.2.4.2. Школска деца и омладина

Број регистрованих обољења и стања у 2010. години износио је 73204 обољења (стопа 1826.3/1000).

Најчешће регистрована обољења и стања у стоматолошкој здравственој заштити школске деце на подручју Округа у 2010. години

Обољења/стања	шифра обољења	број обољења	стопа на 1000 деце (7-18 г.)
зубни каријес	521.0	36415	908.5
болести пулпе и периапикалног ткива	522	9874	246.3
болести чврстог ткива зуба	521.1-521.9	6139	153.2
друга обољења и стања зуба и потпорног ткива	525	6080	151.7
поремећај у развоју и избијању зуба	520	4304	107.4

Ова обољења заступљена су са 85.80% у укупној патологији, а сва остала са 14.20%.

Зубни каријес као најчешће регистровано обољење јавља се у 49.74% случајева.

У циљу даљег сузбијања каријеса и унапређења оралног здравља неопходно је што интензивније спроводити превентивне програмске активности са овом категоријом становништва.

3.2.4.3. Одрасло становништво

Групацију одраслог становништва чине корисници старосне доби од 19 година и више. Током 2010. године регистровано је 29337 обољења са стопом 116.0/1000 (табела 20 у прилогу).

Најчешће регистровано обољење је зубни каријес.

обољења/стања	шифра обољења	Број обољења	Стопа на 1000 становника (старији од 19 г)
зубни каријес	521.0	10375	41.0
болести пулпе и периапикалног ткива	522	9450	37.4
друга обољења и стања зуба и потп. ткива	525	4856	19.2
болести чврстог ткива зуба	521.1-521.9	2021	8.0
акутни и хронични перидонтитис и периодонтозе	523.3 - 523.5	693	2.7

Наведена стања чине 93.38% укупне патологије у стоматолошкој здравственој заштити одраслих. Право стање оралног здравља становништва на подручју Округа могло би се сагледати тек са циљаним епидемиолошким истраживањем.

IV СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ХИГИЈЕНСКИХ ПРИЛИКА НА ПОДРУЧЈУ ЗЛАТИБОРСКОГ ОКРУГА У 2010. ГОДИНИ

Последњих година бележи се пораст болести на чији настанак и ток значајно утичу фактори животне средине (респираторне болести, дигестивне болести, кардиоваскуларне болести, малигне болести и др). Акутне и паразитарне болести као и повреде и тровања стално су присутне у патологији становништва уз осцилације тј. повремених повећања и смањења броја оболелих.

Најзначајнији основни елементи животне средине који имају утицај на настанак ових обољења су ваздух, вода за пиће, дистрибуција отпадних материја, намирнице, исхрана, стамбени комунални услови и економски потенцијал становништва.

1. 1. Ваздух

Загађење ваздуха настаје услед присуства примесе које се не налазе у нормалном саставу ваздуха. Завод за јавно здравље – Центар за Хигијену и хуману екологију врши контролу квалитета ваздуха на територији Златиборског округа. На основу учесталости појављивања у ваздуху стране примесе могу бити типични или специфични полутанти. На територији нашег округа изводе се мерења која се

однесе најчешће на типичне загађујуће материје које настају у урбаним срединама као продукт сагоревања фосилних горива.

1.1.1. Аероседимент- таложна прашина

Аероседимент чине загађујуће материје органског или неорганског порекла чије су честице преко 10 μm које се својом тежином таложе на површину. У ваздуху комуналне средине се, према Правилнику, одређује укупна прашина, методом седиментирања ваздуха током месец дана (± 2 дана), табела 8.

Средње годишње вредности укупних таложних материја (*) у мрежи мерних места Златиборског округа у току 2010.године

место	број мерних места	средња годишња вредност укупних таложних материја(*)
Ужице	8	115.94
Ужице-Севојно	7	101.8
Косјерић	6	150.85
Пожега	2	168.51
Прибој	2	113.85
Пријепоље	1	136.88

(*) Гранична вредност имисије ТМ за насељена места (ГВИ / година) = 200 $\text{mg}/\text{m}^2/\text{дан}$

Испитивања садржаја тешких метала у таложним материјама обављено је на територији Златиборског округа на мерним местима у Ужицу, Ужице- Севојно, Прибоју и Косјерићу. Испитивано је присуство олова, кадмијума и цинка и средња концентрација није била изнад дозвољених граничних вредности.

1.1.2. Типичне загађујуће материје

1.1.2.1. Сумпордиоксид

Концентрација сумпордиоксида у ваздуху је један од основних параметара за процену квалитета ваздуха. Настаје приликом сагоревања фосилних горива која у себи имају различит проценат сумпора. Сумпордиоксид је главни састојак тзв. зимског смога .

У 2010.години SO_2 систематски је праћен на подручју Златиборског округа у Ужицу, Ужице - Севојно, Косјерићу и Прибоју. Средње годишње вредности на свим мерним местима у току 2010. године биле су испод граничне вредности имисије за насељено подручје прописане Правилником (50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). У Прибоју, Ужице- Севојно и Косјерићу није био ниједан дан са повећаним вредностима имисије SO_2 . У Ужицу је на два мерна места био је један дан са повећаним вредностима имисије SO_2 .

1.1.2.2. Чађ

Чађ настаје при непотпуном сагоревању горива најчешће угља и нафте. У себи носи катранске материје и на честице чађи које могу служити као језгра која могу апсорбовати гасне компоненте.

Средње годишње вредности имисије чађи ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) у мрежи мерних места Златиборског округа у току 2010. године (*)

Редни број и локација мерног места	2010. год. ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
1. Ужице- Дом здравља	52
2. Ужице- ПИО	77.6
3. Ужице-Севојно	34
4. Прибој	18.6
5. Косјерић	34

(*) Гранична вредност чађи у календарској години (ГВ / година) = $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Број дана у години са измереним количинама чађи изнад граничне вредности

Редни број и локација мерног места	2010. год.
1. Ужице	234
2. Ужице-Севојно	73
3. Прибој	15
4. Косјерић	73

1.1.2.3. Азотни оксиди

Азотни оксиди настају при раду великих електрана на течном гориву али највећи извори су моторна возила на течном гориву (у моторима се ствара висока температура , што изазива реакцију између кисеоника и инертног азота из ваздуха, при чему настаје низ азотних оксида).

У 2010. години азотни оксиди систематски су праћени на подручју Златиборског округа у Ужицу, Ужице - Севојно, Косјерићу и Прибоју. Средње годишње вредности на свим мерним местима сем Ужице(мерно место ПИО) у току 2010. године биле су испод граничне вредности имисије за насељено подручје прописане Правилником ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). У Ужицу- мерно место ПИО средња годишња вредност је била изнад граничне дозвољене али је испод граничне толерантне вредности. У Прибоју и Косјерићу није био ниједан дан са повећаним

вредностима имисије азотних оксида. У Ужицу је на два мерна места било је 12 дана са повећаним вредностима имисије азотних оксида.

Средње годишње вредности имисије азотних оксида ($\mu\text{г}/\text{м}^3$) у мрежи мерних места Златиборског округа у току 2010.године(*)

Редни број и локација мерног места		2010.год. ($\mu\text{г}/\text{м}^3$)
1.	Ужице- Дом здравља	28.5
2.	Ужице- ПИО	42.1
3.	Ужице-Севојно	15.1
4.	Прибој	8.9
5.	Косјерић	15.2

(*) Гранична вредност азотних оксида у календарској години (ГВИ / година) = 40 $\mu\text{г}/\text{м}^3$

Број дана у години са измереним количинама азотних оксида изнад граничне вредности имисије

Редни број и локација мерног места		2010.год.
1.	Ужице	12
2.	Ужице-Севојно	0
3.	Прибој	0
4.	Косјерић	0

Средња годишња вредност имисије чађи је, на оба мерна места у Ужицу била изнад ГВ (ГВ / година = 50 $\mu\text{г}/\text{м}^3$). Прекорачење дневне имисије забележено је у зимском периоду у току. Ужа градска зона Ужица је највише оптерећена повећаним концентрацијама чађи. Повећање имисије SO_2 и чађи показују изразито сезонски карактер - зимски период 2010.године.

Предлажемо да се интензивирају све активности како би се одржало постојеће стање, везано за средњу годишњу вредност имисије SO_2 и тенденцију опадања количине чађи. Потребно је наставити са досадашњим акцијама везаним за мерење емисије загађивача ваздуха на самом месту настанка истих, тј. контрола исправности котлова и енергетских постројења.

Пожељно је интензивирати радове на изградњи гасовода јер ће то врло повољно утицати на квалитет ваздуха града Ужица.

Предлажемо да се, што хитније предузму све мере у циљу смањења запрашености градске зоне. Интензивирањем динамике прања улица у ужој и широј градској зони, ван зимског периода године, битно ће се умањити запрашеност комуналне

средине. Потребно је и редовно чишћења уличног кишног одвода са посебним акцентом на "ловац песка". Важно је и након зимског периода обавезно спровести широку акцију чишћења улица од остатка ризле и пепела.

Имајући у виду да је индустрија у претходном периоду радила смањеним капацитетом, а делом и престала са радом, да су последице друштвено-економских услова утицале на смањење броја извора загађивања ваздуха и загађујућих супстанција, можемо очекивати да ће се постојеће стање, побољшањем друштвено-економских прилика и оживљавањем рада индустријских капацитета, даље погоршавати.

1.2. Вода за пиће

Обезбеђење здраве воде за пиће, један је од битних предуслова за очување здравља људи и спречавање појаве како појединачних обољевања тако и масовних хидричних епидемија заразних болести.

На подручју Златиборског округа воду за пиће из градских водовода користи 49.9% становништва тј. 10 градских насеља, док се остало становништво (50.1%) снабдева водом за пиће из локалних водова (94). Од укупног броја становништва насељеног на градском подручју 7268 (4,6%) није прикључено на градску мрежу., већ се снабдева водом за пиће преко локалних водних објеката. Централни водоводи и део локалних водовода (углавном већих) налази се под контролом Завода за јавно здравље Ужице који врши бактериолошке и физичко-хемијске анализе воде за пиће.

Контролом воде на бактериолошку исправност код градских водовода од 3567 узорка утврђено је 151 (4.23 %) неисправних. Код сеоских водовода на бактериолошки преглед узето је 931 узорак, од којих је 282 (30.29 %) било неисправно. Вода за пиће код мањих локалних водовода је по правилу бактериолошки неисправна, због нередовне дезинфекције.

Најчешћи узрок бактериолошке неисправности код градских и локалних водовода били су индикатори фекалног загађења и колиформне бактерије.

Физичко-хемијским прегледом воде за пиће из градских водовода, од 3590 узорка неисправно је било 338 (9.41 %). Код сеоских водовода узето је 932 узорка, а 160 (17.17) било је неисправно.

Најчешћи узрок хемијске неисправности воде за пиће у градским водоводима били су мутноћа и повећане вредности резидуалног хлора а у локалним водоводима мутноћа и садржај органских материја.

Завод за јавно здравље Ужице контролише исправност воде за пиће у свим градским водоводима и 94 већих сеоских локалних водовода. Квалитет воде за пиће из градског водовода у Сјеници контролисао је Завод за јавно здравље Краљево али од априла 2010. године водовод је под контролом Завода за јавно здравље Ужице.

Бактериолошке и физичко- хемијске анализе воде за пиће
из градских и сеоских водовода на подручју
Златиборског округа у 2010. години

Вода за пиће	Бактериолошке анализе		физичко-хемијске анализе	
	број узорака	од тога неисправно	број узорака	од тога неисправно
градски водоводи	3567	151 (4.23%)	3590	338(9.41%)
сеоски водовод	931	282(30.29%)	932	160(17.17%)

1.3. Диспозиција отпадних вода и чврстих материја

а) Отклањање чврстих отпадних материја врши се на начин као и до сада. Градска насеља имају депоније за одлагање чврстих отпадака и углавном се налазе у непосредној близини водотока или важнијих саобраћајница. Насипање и затрпавање смећа врши се само повремено на депонијама у Ужицу и Ариљу, док се на другим местима повремено пали. Депоније су углавном неограђене и лако приступачне псима, мачкама, глодарима и др. Интезивирани су активности на нивоу локалне самоуправе са циљем изградње Регионалне депоније «Дубоко» Ужице. Сеоска насеља немају одређена места за одлагање чврстих отпадака, већ се смеће баца ван села (реке, потоци, вртаче) и тако представљају непосредну опасност од ширења заразних болести.

б) Отпадне воде у градским насељима уклањају се путем канализационе мреже, која је дотрајала, малог промера и са доста оштећења. Фекалне отпадне воде као и све индустријске отпадне воде у свим градовима се без икаквог претходног пречишћавања директно изливају у водотоке чиме их директно загађују. Индустријске отпадне воде оптерећене су тешким металима (цинк, олово, бакар) и детергентима, док се у комуналним отпадним водама налазе повећане количине органских материја, масти, уља, и др. У сеоским домаћинствима због конфигурације терена и типа насеља канализациона мрежа није изграђена. Свако домаћинство појединачно решава уклањање отпадних вода. Обично је то изливање у оближњи поток, вртачу или септичку јаму (пропусна).

4.4. Животне намирнице и исхрана

Проблем пораста хроничних незаразних болести узрокованих нутритивним факторима веома је изражен и на Златиборском округу. Последњих година у сталном порасту су обољења која се јављају као последица неправилне исхране (гојазност, срчана обољења, дијабет, обољења дигестивног тракта, хипертензија и др.)

Контролу хигијенске исправности намирница на територији Округа врши Завод за јавно здравље Ужице. Бројни загађивачи преко земљишта, воде и ваздуха доспевају у храну на различитом нивоу од производње, прераде, транспорта, чувања и дистрибуције до потрошње.

У 2010. години извршени су санитарно - хигијенски прегледи и контроле хигијенске исправности намирница у објектима који обављају индустријску и занатску производњу, као и у објектима који достављају намирнице у промет. Узорковано је 3374 намирница за бактериолошку анализу и утврђена је неисправност код 203 намирница тј. 6.01%. Физичко-хемијска анализа је урађена код 673 намирнице (све намирнице су из домаће производње) и неисправност је доказана код 14 намирница тј.- 2.08%.

Узроци бактериолошке неисправности најчешће су колиформне бактерије а хемијске неисправности неусаглашеност са Правилником о квалитету производа, присуство тешких метала и сл.

Микробиолошка исправност анализирана је код 4642 бриса. Узорковани су брисеви са радних површина, посуђа и руку радника. Анализиран је 1481 бриса руку запослених радника и неисправност је доказана код 144 брисева тј. 9.72%. Идентификоване су најчешће колиформне бактерије и то је показатељ лоше хигијене руку. Брисеви предмета и радних површина су, такође, испитивани и доказана је неисправност код 5.38 % узорака. Резултати урађених анализа су достављани власницима објеката. У случају неисправности урађених анализа у писменој форми смо достављали дописе у којима смо објаснили узрок неисправности и предлог мера за отклањање истих.

Обављен је санитарно - хигијенски надзор објеката за колективну исхрану деце предшколског и школског узраста. Том приликом је анализирано је 946 узорака намирница на бактериолошку анализу и неисправност је доказана код 26 узорака тј. 2.75%. У овим објектима анализирана је и микробиолошка исправност 1753 бриса и тада је установљена хигијенска неисправност 70 брисева тј. 3.99%.

У сарадњи са Републичком санитарном инспекцијом узорковано је 17 намирница и све су биле бактериолошки исправне. Анализирана је и микробиолошка исправност 269 брисева и тада је установљена хигијенска неисправност 56 брисева тј. 20.82 %. По налогу Санитарне инспекције за физичко-хемијску анализу узорковано је 19 намирница .

За потребе грађана који се баве производњом и продајом животних намирница урађене су 222 намирнице. Микробиолошка неисправност је доказана код 10 узорака тј. 4.50 %. Најчешће анализирани намирнице су били млечни производи (сир, кајмак),пилеће месо и јаја. Резултате ових анализа смо достављали грађанима на чији захтев су анализе рађене.

Вршене су микробиолошке и хемијске анализе млека и млечних производа већег броја млекара на нашем округу. Урађено је 85 узорака млека и млечних производа и бактериолошка неисправност је доказана код 6 намирница тј. 7.06 %.

Хигијенско-санитарни надзор у објектима за друштвену исхрану

Ред. број	Врста објекта	Резултати прегледа намирница				Резултати прегледа брисева							
		Укупно	Неисправно		Узрок неисправности	Укупно	Стерилно		Сапрофити		Неисправно		
			Број	%			Број	%	Број	%	Број	%	
1.	Предшколски	490	12	2.45	колиф. бактерије	1027	839	81.69	153	14.90	35	3.41	
2.	Школски	138	2	1.45	колиф. бактерије	294	204	69.39	70	23.81	20	6.80	
3.	Интернатски	134	5	3.73	колиф. бактерије	186	170	91.40	14	7.52	2	1.08	
4.	Студентски	40	0	0	колиф. бактерије	60	47	78.33	12	20.0	1	1.67	
5.	Раднички	205	14	6.83	колиф. бактерије	317	246	77.60	56	17.66	15	4.74	
6.	Болнички	0	0	0	колиф. бактерије	0	0	0	0	0	0	0	
	Укупно	1007	33	3.28	колиф. бактерије	1884	1506	79.94	305	16.19	73	3.87	

1.5. Школска средина

У циљу заштите и унапређења здравља мале и предшколске деце, школске деце и омладине, спроводи се хигијенско санитарни надзор над објектима за колективни боравак деце, школа и објеката за исхрану и смештај школске деце.

У току 2010.године екипа Завода за јавно здравље обишла је 243 школских објеката – матичних школа и издвојених одељења на територији Златиборског округа. Три школе немају решено водоснабдевање. Узоркована је вода за пиће у 36 школа које се снабдевају са централног водовода и у свим објектима вода за пиће била је хигијенски исправна. Вода за пиће са локалних водовода узоркована је у 127 школа. Бактериолошка неисправност је доказана у 53.54 %, а физичко-хемијска у 24.41 % узорака.

Код свих школа захтевали смо хигијенско одржавање учионочког простора, санитарних чворова, кухињских блокова, и осталих школских просторија. Код оних школа где раде ђачке кухиње узорковали смо намирнице и брисеве на хигијенску исправност. На основу урађених прегледа утврдили смо следеће:

Одржавање учионочког простора је задовољавајуће али је хигијенско стање санитарних чворова веома лоше. ВЦ кабине се нередовно чисте не поставља се тоалет папир а у предпростору нема сапуна за прање руку.

Број ђака је у сталном опадању а хигијенско одржавање учионочког простора и санитарних чворова је доста добро. Опремљеност санитарних чворова

тоалет папиром и сапуном је знатно боље него у градским школама.

У школским кухињама узорковано је 138 узорака намирница за бактериолошку анализу и неисправне су само 2 (1.45 %), а 294 узорака брисева је урађено и бактериолошка анализа је указала на неисправност код 6.80 % узорака брисева.

V ЕПИДЕМИОЛОШКА СИТУАЦИЈА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Епидемиолошка ситуација заразних и паразитарних болести на подручју Златиборског округа у 2010. години оцењена је као несигурна.

У периоду од 1.1-31.12.2010. године регистровано је 10031 случајева акутних заразних и паразитарних болести са стопом инциденције од 3200.74/100000 становника. Стопа инциденције кретала се од 668.57/100000 у Сјеници до 17680.9/100000 становника у Новој Вароши.

Најучесталије заразне болести биле су *Varicell.*, *Pharingitis streptoc.*, *Tonsillitis streptoc.*

Синдром стеченог губитка имунитета (СИДА) као тешко и смртоносно обољење за које нема специфичне превенције нити лека, активно се истражује на Округу према Републичком програму. У току 2010. године извршено је 7018 серолошка прегледа на HIV инфекцију код одређених групација становништва. У овом извештајном периоду регистрована ХИВ инфекција код једне особе и 5 новооболелих особа од АИДС-а.

У току 2010. године регистровано је 8 епидемија заразних болести и 9 епидемија је одјављено:

- Епидемија *Trichinellosis* у породици Дучић из Пријепоља. Експонирано је било 11 особа, оболеле 4 особе а хоспитализоване 3 особе. Пут преношења је храна.
- Епидемија *Salmonellosis* у породици Грбовић из Ужица. Експониране су биле 3 особе, оболеле 2 особе, није било хоспитализованих. Пут преношења је остао неутврђен.
- Епидемија *Salmonellosis* код гостију на свадби породица Косић и Бућић у Ужицу. Експонирано је било 300 особа, оболело 9 особа, а хоспитализоване 2 особе. Извор заразе је неутврђен, а пут преношења је највероватније храна,
- Епидемија *Gastroenteritisa* међу децом која су боравила на рекреативној настави у одмаралишту Сунчани брег на Златибору. Експонирано је било 270 деце, оболело 116 деце, хоспитализованих није било. Извор заразе и пут преношења нису утврђени.
- Епидемија *Brucellosis* у селу Блате код Сјенице у породици Цмиљановић и Бараћ. Експонирано је било 11 особа, оболеле 2 особе, хоспитализованих није било. Узрочник је утврђен а извор заразе биле су заражене овце из домаћинства.
- Епидемија *Salmonellosis* у породици Ковачевић из Ужица. Експониране су биле 4 особе, оболеле 2 особе, није било хоспитализованих. Пут преношења је остао неутврђен.

- Епидемија *Salmonellosis* у општини Прибој. Оболело је 13 особа, а хоспитализовано 2. Извор заразе је остао неутврђен, а пут преношења је највероватније храна.
- Епидемија *Influenza* у Општој болници Ужице. На Интерном одељењу ОБ Ужице оболело је 14 хоспитализованих пацијената, а експонирано је 52 пацијента. Извор заразе је остао неутврђен, а узрочник је вирус А (Х3) који је потврђен у референтној лабораторији.

Најефикаснија, најсигурнија и најекономичнија мера у борби против заразних болести је имунизација. Обухват лица у 2010. години био је задовољавајући, са изузетком вакцинације против тетануса код одраслих особа.

Врсте вакцине	Обухват (%)
BCG вакцинација	100.00%
DTP вакцинација	99.24%
DTP ревакцинација	98.87%
DT ревакцинација	96.75%
dT ревакцинација	99.09%
Te-al ревакцинација у 30 години	25.20%
Te-al ревакцинација у 40 години	30.88%
Te-al ревакцинација у 50 години	29.79%
Te-al ревакцинација у 60 години	35.02%
OPV вакцинација	98.37%
OPV вакцинација у 2 години	98.87%
OPV ревакцинација у 7 години	99.62%
OPV ревакцинација у 14 години	99.54%
MMR вакцинација	98.42%
MMR ревакцинација у 7 години	99.62%
MMR ревакцинација у 12 години	97.58%
НВ вакцинација у првој години	96.41%
НВ вакцинација у 12 години	73.82%
НiВ вакцинација	99.17%

Болничке инфекције представљају значајан здравствено-економски проблем. Од 1996. године у болницама Ужице спроводи се свеобухватан епидемиолошки надзор, док се у Прибоју и Пријепољу ради пресек стања.

Стопе инциденције пацијената са болничким инфекцијама у Општој болници Ужице износила је 1.33 % и највећа је била на одељењу Неурологије.

Стопа инциденције болничких инфекција износила је 2.18 на 1000 пацијената – дана, а највећа је била такође на оделјенју Неурологије. Најучесталије

су биле инфекције уринарног система, оперативног места и система за дисање.

Врсте вакцине	Обухват (%)
BCG вакцинација	100.00%
DTP вакцинација	98.98%
DTP ревакцинација	98.45%
DT ревакцинација	99.14%
dT ревакцинација	99.64%
Te-al гевакцинација у 30 години	58.72%
Te-al гевакцинација у 40 години	58.57%
Te-al гевакцинација у 50 години	55.38%
Te-al гевакцинација у 60 години	73.35%
OPV вакцинација	98.98%
OPV вакцинација у 2 години	98.45%
OPV ревакцинација у 7 години	99.14%
OPV ревакцинација у 14 години	99.64%
MMR вакцинација	98.21%
MMR ревакцинација у 7 години	99.71%
MMR ревакцинација у 12 години	98.28%
НВ вакцинација у првој години	92.56%
НВ вакцинација у 12 години	26.60%
НiВ вакцинација	90.88%

Болничке инфекције представљају значајан здравствено-економски проблем. Од 1996. године у болницама Ужице спроводи се свеобухватан епидемиолошки надзор, док се у Прибоју и Пријеполу ради пресек стања.

Стопе инциденције пацијената са болничким инфекцијама у Општој болници Ужице кретале су се од 0.29% на Инфективном одељењу до 4.21% на Урологији.

Стопа инциденције болничких инфекција кретале су се од 0.35 /1000 пацијената-дана на Инфективном одељењу до 16.37/1000 пацијената-дана на Интензивној нези. Најчесталије су биле инфекције уринарног система, оперативног места и крви.

V ОРГАНИЗАЦИЈА, КАДРОВИ, РАД И КОРИШЋЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Здравствену заштиту становништву Златиборског округа пружају:

- ◆ Здравствени центар Ужице,
- ◆ Апотека "Ужице",
- ◆ Завод за јавно здравље Ужице,
- ◆ Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма "Златибор" Чајетина и
- ◆ Специјална болница за рехабилитацију "Златар" Нова Варош

1. ОРГАНИЗАЦИЈА И МРЕЖА ЗДРАВСТВЕНОГ ЦЕНТРА УЖИЦЕ

Законом о здравственој заштити ("Сл. гласник РС 107/05"), Уредбом о Плану мреже здравствених установа ("Сл. гласник РС 542/06") и другим законским актима регулисано је обезбеђивање здравствене заштите становништва кроз рад Здравственог центра, који у свом саставу има десет домова здравља (Ариље, Б.Башта, Косјерић, Н.Варош, Пожега, Прибој, Пријепоље, Сјеница, Ужице и Чајетина) и три Опште болнице (Ужице, Прибој и Пријепоље). Општа болница Ужице у свом саставу има две радне јединице (Пожега и Н.Варош) и два стационара (Б.Башта и Сјеница).

Апотека "Ужице" (за општине Ариље, Бајина Башта, Косјерић, Нова Варош, Пожега, Прибој, Пријепоље, Сјеница, Ужице и Чајетина) обавља фармацеутску делатност за подручје Округа. Снабдева становништво лековима и медицинским средствима. Стационарне здравствене установе снабдевају се преко болничке апотеке и њихових одсека које су у саставу здравствене установе.

Здравствени центар Ужице становништву Златиборског округа обезбеђује пружање примарне здравствене заштите кроз рад домова здравља, и стационарне здравствене заштите кроз рад Општих болница, јединица болница и стационара.

1.1 Дом здравља

Мере примарне здравствене заштите спроводили су домови здравља на територији општина где им је седиште на начелима јединствене здравствене заштите, тимског рада, примене диспанзерских, епидемиолошких и социјално-медицинских метода рада.

У области примарне здравствене заштите домови здравља приоритетно су спроводили превентивне мере здравствене заштите у циљу спречавања, откривања, сузбијања и лечења заразних болести и других акутних и хроничних болести, повреда и поремећаја здравља посебно оних од већег социо-медицинског значаја. У оквиру своје делатности осим превентивних мера спроводе се и дијагностичке, терапијске и рехабилитационе мере и активности.

У свим домовима здравља биле су организоване службе:

- општа медицина,

- здравствена заштита жена,
- здравствена заштита деце,
- поливалентна патронажа,
- стоматолошка здравствена заштита,
- лабораторијска дијагностика

Рад здравствене службе у дому здравља заснован је на општим принципима свеобухватности, јединствености, ефикасности и ефективности. Ефикасност рада огледа се у решавању здравствених захтева не само у дому здравља већ и у здравственим станицама и амбулантама.

Организација рада прилагођена је потребама корисника. Здравствене услуге пружају се 24 часа непрекидно, кроз рад службе опште медицине са хитном медицинском помоћи и кућним лечењем и здравственом негом.

На нивоу Округа, хитна медицинска помоћ и кућно лечење као самосталне службе, организоване су у Дому здравља Ужице и Дому здравља Прибој. У осталим домовима здравља организоване су у оквиру службе опште медицине.

Здравствену заштиту становништву Округа, у домовима здравља, пружају службе опште медицине 24 часа непрекидно. Редован рад службе опште медицине спроводи се у две смене, а рад у трећој смени, недељом и празницима као дежурство.

Здравствено васпитање спроводи се према плану рада, под контролом координатора за здравствено васпитање, који су постављени у сваком дому здравља. У здравствено-васпитном раду најчешће се примењује индивидуални метод рада, иако је обухват становништва овом методом најмањи и није ефикасан као код групе методе.

1.2. Болничка здравствена заштита

Здравствена делатност на секундарном нивоу организована је кроз рад опште болнице, пружањем здравствене заштите лицима свих узраста оболелих од разних врста болести. У оквиру рада опште болнице обављале су поликлиничку и стационарну здравствену делатност, по правилу као наставак дијагностике, лечења и рехабилитације у домовима здравља, када је због сложености и тежине обољења постојала потреба за посебним условима у погледу кадра, опреме и смештаја.

У 2010. години на овом подручју услуге су пружале три Опште болнице (у Ужицу, Прибоју и Пријеполу) са 1200 постеља.

Организациона јединица за медицинско снабдевање при Здравственом центру Ужице преузела је снабдевање оралним и ампулираним лековима, медицинским, лабораторијским и дијагностичким материјалом, као и стоматолошким материјалом за све стационарне здравствене установе на подручју Округа. Осим тога снабдева и службе хитне медицинске помоћи и интервенције у домовима здравља (10) ампулираним лековима и потрошним медицинским материјалом. У свом саставу има одсеке за медицинско снабдевање у болницама Прибој и Пријеполу, јединицама Опште болнице Ужице, у Пожеги и Н.Вароши као и у стационарима у Б.Башти и Сјеници. Током 2010. године укупно запослених дипломираних фармацеута било је 11. Број фармацеутских техничара био је 20.

2. Фармацеутска делатност

Фармацеутска делатност обавља се кроз рад Апотеке "Ужице" (за општине Ариље, Б.Башта, Косјерић, Н.Варош, Пожега, Прибој, Пријепоље, Сјеница, Ужице и Чајетина)

Апотека "Ужице" покрива потребе за лековима, корисника амбулантно-поликлиничких услуга на подручју Златиборског округа.

У Апотеци "Ужице" током 2010. године радило је 66 дипломираних фармацеута, 107 фармацеутских техничара и 74 немедицинских радника. Током 2010.године није било дипломираних фармацеута на специјализацији.

3. Завод за јавно здравље Ужице,

Завод за јавно здравље Ужице обављао је послове из социо-медицинске и хигијенско-епидемиолошке делатности у обиму и по садржају које су му омогућавали кадровски и грађевинско-технички услови, опремљеност и др. Завод за јавно здравље поред планско-програмских активности и рада на унапређењу организације здравствене службе и заштите, ангажован је на унапређењу здравља, подизању здравствене културе становништва и обезбеђењу повољних еколошких услова за живот и рад становништва. Успешно се бори против хроничних масовних незаразних болести као проблемом модерног друштва.

4. Специјална болница за болести штитасте жлезде и болести метаболизма "Златибор" Чајетина и Специјална болница за рехабилитацију "Златар" Нова Варош

Пружају здравствену заштиту лицима оболелим од одређених болести, као и специјалистичко-консултативну и стационарну здравствену делатност за област за које су основане, лабораторијску и друге дијагностике. Број лежаја којима располаже Специјална болница "Златибор" је 72 кревета, а Специјална болница "Златар" располаже са 30 кревета. (урачунати кревети које покрива РЗЗО).

3. КАДРОВИ

Број здравствених радника, сарадника и немедицинских радника запослених у Здравственом центру Ужице био је 3913, у Заводу за јавно здравље Ужице 99, у Апотеци "Ужице" 247, у Специјалној болници за рехабилитацију "Златар" Нова Варош 83 и у Специјалној болници за болести штитасте жлезде и болести метаболизма "Златибор" Чајетини 227.

Структура запослених радника у здравственој делатности у 2010. години била је:

- здравствени радници и сарадници	71.51%
- администр. и технич. особље	28.49 %

	100.00 %

У 2010. години медицинских радника високе стручне спреме било је 934, од тога 731 доктора медицине, 78 доктора стоматологије и 77 дипломирана фармацеута.

Од 731 доктора медицине било је: 136 доктора медицине, 445 специјалиста и 130 доктора медицине на специјализацији.

Од 78 доктора стоматологије, 42 су специјалисти, 6 је на специјализацији и 30 је без специјализације.

У јединици за медицинско снабдевање при Општој болници Ужице било 11 дипломираних фармацеута, од којих 5 без специјализације и 6 фармацеута специјалиста.

У Апотеци "Ужице" било је запослено 66 фармацеута.

Обезбеђеност становништва докторима медицине и докторима стоматологије као и дипломираним фармацеутима у 2010. години била је:

Г о д и н а	број становника на једног:		
	доктора медицине	доктора стоматол.	дипл. фармацеута
2007. год.	477	3644	4821
2008. год.	471	3776	4414
2009. год.	447	3789	4101
2010. год.	429	4018	4748

Обезбеђеност становништва медицинским радницима више, средње и ниже спреме је 154 становника на 1 здравственог радника ове стручне спреме.

Здравствени радници више, средње и ниже спреме, као и здравствени сарадници запослени у здравственим установама чине 50.91% од укупно запослених у здравственим установама.

Обезбеђеност докторима медицине у болничкој служби је 1 доктор медицине на 6 постеља.

4. РАД И КОРИШЋЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНИХ КАПАЦИТЕТА

*Број посета у ординацији код доктора медицине у примарној здравственој заштити у 2010. години по службама на нивоу Округа је .

Здравствена служба	Укупан број посета код доктора медицине / стоматологије	
	2009. година	2010. година
општа медицина	856336	882275
здравствена заштита жена	82957	79021
здрав. зашт. предшкол. деце	149674	157535
здрав. зашт. школске деце	162648	152097
АТД	37987	32520
медицина рада	236683	243920
стоматолош. здрав. заштита	182625	177024
ППС	71233	69171
УКУПНО	1780143	1793563

Број посета у специјалистичко-консултативним службама био је 220463.

Болничка здравствена заштита на нивоу Округа у 2009. и 2010. години

Болничка служба	2009. год	2010. год
број постеља	1200	1200
број исписаних болесника	42316	41287
број остварених б. о. дана	312425	296558
заузетост постеља (%)	71.7	68.1
просечна дужина лечења	7 дана	7 дана

Заузетост болничких постеља на нивоу Округа:

Заузетост болничких постеља у 2009. и. 2010. години

Болничка служба	2009. год.	2010. год.
1 .Општа болн. Ужице	66.4 %	64.6
- Јед. бол. Нова Варош	75.5 %	75.8
- Јед. бол. Пожега	93.4 %	89.5
• Стацион. у Б. Башти	87.0 %	69.2
• Стационар у Сјеници	119.4 %	107.1
2. Општа болн. Прибој	84.0 %	74.8
3. Опш. болн. Пријепоље	69.4 %	63.7

VI ОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА

Анализом индикатора здравственог стања становништва може се уочити да:

- природни прираштај има негативне вредности на нивоу Округа (-3.55/1000),
- стопа наталитета на нивоу Округа има ниске вредности (8.6 промила),
- стопа опште смртности има средње вредности (12.1 промила)
- стопа смртности одојчади је била 4.5 промила,
- најчешћи узроци јављања код лекара у домовима здравља биле су болести система за дисање (које чине 29.81% амбулантно-диспанзерског морбидитета), док су најчешћи основни узрок хоспитализације обољења кардиоваскуларног система (15.00% укупног болничког морбидитета),
- најчешћи узроци смрти су обољења срца и крвних судова, малигна обољења, повреде и несрећни случајеви,
- зубни каријес у патологији становништва заузима високо место,
- хронична масовна дегенеративна обољења су по броју пријављених случајева у паду, сем осталих болести које су у значајном порасту,
- епидемиолошка ситуација у погледу кретања туберкулозе и других акутних заразних и паразитарних обољења на нивоу Округа је под контролом,

У циљу заштите здравља становништва и смањења обољевања потребно је спровести:

VII ПРЕДЛОГ МЕРА

1. Кроз Програме и Планове рада здравствених служби, мерама примарне и секундарне превенције настојати да се познати фактори ризика детектују и санирају у највећој могућој мери, како би се здравље становништва очувало и унапредило, а могуће компликације превенирале, чиме би се побољшао квалитет живота али и смањили трошкови за лечење и рехабилитацију.

2. Здравствене службе путем континуираног здравствено-васпитног рада треба да обезбеде унапређење здравља, формирањем и подржавањем здравих облика понашања како појединца тако и групе. Најугроженијим групама становништва омогућити стицање знања и навика о здравом начину живота, како би се на време спречиле последице настале дејством ризико фактора.

3. Неопходно је ангажовање сваког појединца на очувању властитог здравља, како би се очувало здравље друштва у целини.

4. На нивоу заједнице обезбедити повољну физичко-биолошку средину која утиче на здравље становништва (здрава вода за пиће, исправна храна, чист ваздух, правилно уклањање отпадних материја и др.),.

5. Обухват становништва вакцинацијама одржати на достигнутом нивоу (више од 95,00%).

6. Редуковати стопе морбидитета и морталитета, нарочито за болести које се могу превенирати.

7. У здравственим установама извршити реорганизацију здравствене службе у смислу веће ефикасности и рационалности. Приоритет дати ванболничкој служби у смислу унапеђења здравља, откривања и сузбијања фактора ризика. У раду применити Одлуку и Уредбу о обиму и садржају здравствене заштите, поштовати приоритете у пружању здравствене заштите и применити доступне, тренутно најефикасније мере превентивне здравствене заштите.

8. Ради обезбеђења комплетне и благовремене информације о здравственом стању становништва и здравственој заштити треба развијати јединствени информациони систем у здравству, увођењем аутоматске обраде података на свим нивоима пружања услуга становништву.

9. Активним ангажовањем друштва зауставити тренд смањења наталитета, а пораст морталитета и негативног природног прираштаја.

10. Здравствене установе у Округу треба више да сарађују са Заводом за јавно здравље Ужице, као специјализованом здравственом установом у обиму које законски прописи регулишу, нарочито у делу коришћења стручно-методолошке помоћи код организације рада и развоја здравствене службе, као и предузимања у циљу заштите и унапређења здравља људи.

11. Друштвена заједница мора да обезбеди минимум социо-економских услова који директно утичу на здравље људи, али и минимум материјалних средстава потребних за спровођење и развој здравствене заштите.

С а д р ж а ј

I УВОД	1
II ГЕОГРАФСKE И ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ ЗЛАТИБОРСКОГ ОКРУГА	2
1. ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ ОКРУГА	2
2. ВИТАЛНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОКРУГА.....	2
III ОПШТИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА	6
1. МОРБИДИТЕТ	6
1.1. Амбулантно - диспанзерски морбидитет	5
1.2. Хронична масовна незаразна обољења	7
1.3. Болнички морбидитет	9
2. МОРТАЛИТЕТ	15
3. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ ПОЈЕДИНИХ	
ГРУПА СТАНОВНИШТВА.....	16
3.1. Здравствено стање деце и школске омладине	16
3.1.1. Предшколска деца (0 - 6 год.)	16
3.1.2. Школска деца и омладина (7 - 18 год.)	18
3.2. Здравствено стање одраслог становништва.....	23
3.2.1. Општа медицина	25
3.2.2. Здравствена заштита жена	26
3.2.3. Служба медицине рада	29
3.2.4. Стоматолошка здравствена заштита	30
3.2.4.1. Предшколска деца.....	31
3.2.4.2. Школска деца и омладина.....	31
3.2.4.3. Одрасло становништво.....	32
IV ЖИВОТНА СРЕДИНА, ХИГИЈЕНСКЕ И ЕПИДЕМИОЛОШКЕ ПРИЛИКЕ	32
1. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ХИГИЈЕНСКИХ ПРИЛИКА	
НА ПОДРУЧЈУ ЗЛАТИБОРСКОГ ОКРУГА У 2010. ГОДИНИ.....	32
1.1. Ваздух	32
1.1.1. Аероседимент - таложна прашина	33
1.1.2. Типичне загађујуће материје.....	33
1.1.2.1. Сумпордиоксид.....	33
1.1.2.2. Чађ.....	34
1.1.2.3. Азотни оксиди.....	34
1.2. Вода за пиће	37

1.3. Диспозиција отпадних вода и чврстих материја	38
1.4. Животне намирнице и исхрана	37
1.5. Школска средина	39
2. ЕПИДЕМИОЛОШКА СИТУАЦИЈА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ	40
V ОРГАНИЗАЦИЈА, КАДРОВИ, РАД И	
КОРИШЋЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	43
1. ОРГАНИЗАЦИЈА И МРЕЖА ЗДРАВСТВЕНОГ ЦЕНТРА УЖИЦЕ	43
1.1. Дом здравља	43
1.2. Болничка здравствена заштита	44
2. Фармацеутска делатност	45
3. Завод за јавно здравље	45
4. СПЕЦИЈАЛНЕ БОЛНИЦЕ	45
3. КАДРОВИ	45
4. РАД И КОРИШЋЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНИХ КАПАЦИТЕТА	47
VI ОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА	49
VII ПРЕДЛОГ МЕРА	48

ПРИЛОГ

Витални показатељи становништва на подручју Златиборског округа
за 2009. годину

Табела 1.

ОПШТИНА	Рођени			Умрли				Природни прираштај	
	Живорођени		Мртво- рођени	Укупно		од тога одојчади		Укупан број	на 1000 становника
	укупан број	на 1000 становника		број	на 1000 становника	број	на 1000 живорођ.		
Ариље	161	8,1	1	267	13,5	1	6,2	-106	-5,4
Бајина Башта	229	7,9	-	355	12,2	-	-	-126	-4,3
Косјерић	82	5,9	-	204	14,6	-	-	-122	-8,7
Нова Варош	123	6,2	-	252	12,6	-	-	-129	-6,5
Пожега	222	6,9	1	516	16,0	1	4,5	-294	-9,1
Прибој	211	6,9	1	346	11,4	2	9,5	-135	-4,4
Пријеполје	393	9,5	1	441	10,7	4	10,2	-48	-1,2
Сјеница	360	12,9	2	271	9,7	2	5,6	89	3,2
Ужице	777	9,4	1	914	11,0	2	2,6	-137	-1,7
Чајетина	123	7,9	-	229	14,7	-	-	-106	-6,8
О К Р У Г	2681	8,6	7	3795	12,1	12	4,5	-1114	-3,55

И. П. Завод за статистику Републике Србије

Смртност одојчади на подручју Златиборског округа
у периоду 2005-2009. год.

Табела 2.

ОПШТИНА	2005 год.		2006 год.		2007 год.		2008 год.		2009 год.	
	број	на 1000 живорођ.	број	на 1000 живорођ.	број	на 1000 живорођ.	број	на 1000 живорођ.	број	на 1000 живорођ.
Ариље	-	-	2	10,6	-	-	1	5,8	1	6,2
Бајина Башта	5	19,8	-	-	-	-	2	10,1	-	-
Косјерић	1	9,3	1	8,7	1	9,5	-	-	-	-
Нова Варош	1	6,0	3	21,9	1	7,9	-	-	-	-
Пожега	5	16,8	1	4,4	1	4,1	2	7,3	1	4,5
Прибој	1	3,9	-	-	1	5,3	3	14,2	2	9,5
Пријеполје	5	11,3	4	10,0	3	7,7	5	11,8	4	10,2
Сјеница	5	13,3	3	6,8	1	3,0	6	15,8	2	5,6
Ужице	5	6,5	3	3,9	6	8,6	3	4,1	2	2,6
Чајетина	3	26,5	3	24,4	2	13,9	-	-	-	-
О К Р У Г	31	10,4	20	7,0	16	6,0	22	8,1	12	4,5

И. П. Завод за статистику Републике Србије

Кретање регистрованих обољења (број и стопа) у амбулантно-диспанзерским службама
на подручју Златиборског округа
у периоду 2006-2010. год.

Табела 3.

ОПШТИНА	2006 год.		2007 год.		2008 год.		2009 год.		2010 год.	
	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.
Ариље	29911	1511,9	28971	1464,4	34733	1755,6	34178	1727,6	44571	2252,9
Бајина Башта	49219	1688,4	55496	1903,7	60822	2086,4	51242	1757,8	59760	2050,0
Косјерић	17837	1274,0	19034	1359,5	19398	1385,5	25334	1809,4	27256	1946,7
Нова Варош	20480	1024,9	19623	982,0	16928	847,2	19321	966,9	22828	1142,4
Пожега	35328	1094,0	33044	1023,3	31672	980,8	30002	929,1	62881	1947,2
Прибој	37665	1239,9	49033	1614,1	67077	2208,2	69468	2286,9	83821	2759,4
Пријеполје	88594	2151,0	84634	2054,8	84342	2047,7	63324	1537,4	77068	1871,1
Сјеница	40730	1456,2	36729	1313,2	40036	1431,4	42758	1528,7	45865	1639,8
Ужице	88650	1067,8	97791	1177,9	112702	1357,5	132233	1592,7	125980	1517,4
Чајетина	14575	932,6	16171	1034,7	16530	1057,7	18761	1200,5	26308	1683,4
О К Р У Г	422989	1349,7	440526	1405,7	484240	1545,1	486621	1552,7	576338	1839,0

И. П. Информација о утврђеним обољењима и стањима
у периоду 2006-2010. год.

Најчешће регистрована обољења и стања у амбулантно-диспанзерским службама на подручју Златиборског округа
у периоду 2006-2010. год.

Табела 4.

ГРУПА ОБОЉЕЊА	2006 год.		2007 год.		2008 год.		2009 год.		2010 год.	
	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.
заразне и паразитарне болести (I)	15247	48,7	16655	53,1	17359	55,4	16652	53,1	18064	57,6
душевни поремећаји и поремећаји понашања (V)	7904	25,2	7156	22,8	8984	28,7	7977	25,5	10251	32,7
болести система крвотока (IX)	39492	126,0	42283	134,9	52688	168,1	48221	153,9	73150	233,4
болести система за дисање (X)	138044	440,5	152974	488,1	150180	479,2	152343	486,1	171823	548,3
болести система за варење (XI)	14019	44,7	15226	48,6	16479	52,6	15556	49,6	19079	60,9
болести коже и поткожног ткива (XII)	11486	36,7	14391	45,9	15850	50,6	15513	49,5	18036	57,6
болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII)	23273	74,3	24980	79,7	33609	107,2	31851	101,6	40500	129,2
болести мокраћно-полног система (XIV)	36884	117,7	35592	113,6	42910	136,9	47818	152,6	54456	173,8
симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII)	11142	35,6	15321	48,9	17786	56,8	17219	54,9	21740	69,4
повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX)	13013	41,5	14262	45,5	15853	50,6	16304	52,0	17716	56,5
Остало	112485	358,9	101686	324,5	112542	359,1	117167	373,9	131523	419,7
У К У П Н О :	422989	1349,7	440526	1405,7	484240	1545,1	486621	1552,7	576338	1839,0

И. П. Информације о обољењима и стањима
у периоду 2006-2010. год.

Акутне заразне и паразитне болести на подручју Златиборског округа
у 2010. години

Табела 5.

ОПШТИНА	Цревне		Респираторне		Паразитарне		Венеричне		Остале		УКУПНО	
	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.	број	стопа на 1000 ст.
Ариље	30	1,52	236	11,93	7	0,35	0	0,00	5	0,25	278	14,05
Б. Башта	18	0,62	797	27,34	2	0,07	1	0,03	4	0,14	822	28,20
Косјерић	13	0,93	527	37,64	2	0,14	0	0,00	1	0,07	543	38,78
Н. Варош	396	19,82	3134	156,84	2	0,10	0	0,00	1	0,05	3533	176,81
Пожега	20	0,62	828	25,64	1	0,03	0	0,00	17	0,53	866	26,82
Прибој	43	1,42	445	14,65	41	1,35	0	0,00	1	0,03	530	17,45
Пријеполје	8	0,19	122	2,96	5	0,12	1	0,02	4	0,10	140	3,40
Сјеница	24	0,86	143	5,11	20	0,72	0	0,00	0	0,00	187	6,69
Ужице	180	2,17	1727	20,80	32	0,39	41	0,49	40	0,48	2020	24,33
Чајетина	6	0,38	1093	69,94	4	0,26	0	0,00	4	0,26	1107	70,83
О К Р У Г	738	2,35	9052	28,88	116	0,37	43	0,14	77	0,25	10026	31,99

И. П. Пријаве заразних болести у 3333 Ужице у 2010. години

Број новооткривених лица оболелих од хроничних масовних незаразних обољења
на подручју Златиборског округа
у 2010. години

Табела 6.

ОПШТИНА	Коронарне		Дијабет		Психозе		Рак и леукемија		Остале болести	
	број	стопа на 1000 стан.	број	стопа на 1000 стан.	број	стопа на 1000 стан.	број	стопа на 1000 стан.	број	стопа на 1000 стан.
Ариље	56	2,83	51	2,58	0	0,00	79	3,99	72	3,64
Бајина Башта	29	0,99	55	1,89	0	0,00	91	3,12	19	0,65
Косјерић	15	1,07	51	3,64	8	0,57	68	4,86	1	0,07
Нова Варош	33	1,65	65	3,25	6	0,30	112	5,61	22	1,10
Пожега	36	1,11	72	2,23	0	0,00	115	3,56	42	1,30
Прибој	42	1,38	95	3,13	0	0,00	144	4,74	0	0,00
Пријеполје	49	1,19	96	2,33	0	0,00	176	4,27	0	0,00
Сјеница	12	0,43	39	1,39	4	0,14	48	1,72	66	2,36
Ужице	95	1,14	163	1,96	0	0,00	298	3,59	0	0,00
Чајетина	13	0,83	23	1,47	2	0,13	43	2,75	10	0,64
О К Р У Г	380	1,21	710	2,27	20	0,06	1174	3,75	232	0,74

И. П. Пријаве хроничних масовних незаразних обољења у 2010. години

**УТВРЂЕНЕ ДЕФОРМАЦИЈЕ, АНОМАЛИЈЕ И ПАТОЛОШКА СТАЊА
ПРИ СИСТЕМАТСКИМ ПРЕГЛЕДИМА УЧЕНИКА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА
У ЗЛАТИБОРСКОМ ОКРУГУ ШКОЛСКЕ 2010/2011 ГОДИНЕ**

Табела 7.

УТВРЂЕНО СТАЊЕ		Ученици основних школа						Ученици средњих школа						
		број			%			број			%			
		м	ж	ук.	м	ж	ук.	м	ж	ук.	м	ж	ук.	
БРОЈ УЧЕНИКА	укупно	6449	6116	12565				2334	2503	4837				
	прегледано	6449	6116	12565	100,00	100,00	100,00	2334	2504	4838	100,00	100,04	100,02	
Чистоћа	добра	6435	6097	12532	99,78	99,69	99,74	2331	2501	4832	99,87	99,88	99,88	
	лоша	14	19	33	0,22	0,31	0,26	3	3	6	0,13	0,12	0,12	
Вашљивост		6	17	23	0,09	0,28	0,18	7	-	7	0,30	-	0,14	
Телесно држање	добро	5315	5227	10542	82,42	85,46	83,90	1671	1891	3562	71,59	75,52	73,63	
	лоше	1134	889	2023	17,58	14,54	16,10	663	613	1276	28,41	24,48	26,37	
Телесна развијеност	добра	5397	5222	10619	83,69	85,38	84,51	2009	2183	4192	86,08	87,18	86,65	
	средња	896	770	1666	13,89	12,59	13,26	268	289	557	11,48	11,54	11,51	
	лоша	156	124	280	2,42	2,03	2,23	57	32	89	2,44	1,28	1,84	
Телесна ухрањеност	добра	4201	4008	8209	65,14	65,53	65,33	1324	1431	2755	56,73	57,15	56,95	
	средња	1966	1865	3831	30,49	30,49	30,49	928	1025	1953	39,76	40,93	40,37	
	лоша	282	243	525	4,37	3,97	4,18	82	48	130	3,51	1,92	2,69	
Деформације кичменог стуба	кифоза	назначена	327	224	551	5,07	3,66	4,39	245	163	408	10,50	6,51	8,43
		изражена	10	14	24	0,16	0,23	0,19	24	7	31	1,03	0,28	0,64
	сколиоза	назначена	173	210	383	2,68	3,43	3,05	246	197	443	10,54	7,87	9,16
		изражена	2	16	18	0,03	0,26	0,14	5	3	8	0,21	0,12	0,17
	лордоза	назначена	6	2	8	0,09	0,03	0,06	1	1	2	0,04	0,04	0,04
		изражена	-	1	1	-	0,02	0,01	-	-	-	-	-	-
Деформација грудног коша		165	88	253	2,56	1,44	2,01	71	20	91	3,04	0,80	1,88	
Деформација стопала		595	519	1114	9,23	8,49	8,87	95	147	242	4,07	5,87	5,00	
Деформација других делова костура		7	5	12	0,11	0,08	0,10	8	17	25	0,34	0,68	0,52	
Сметње вида		102	106	208	1,58	1,73	1,66	61	123	184	2,61	4,91	3,80	
Оштећење слуха		-	-	-	-	-	-	2	1	3	0,09	0,04	0,06	
Срчане мане		20	23	43	0,31	0,38	0,34	9	11	20	0,39	0,44	0,41	
Недовољна психичка развијеност		9	6	15	0,14	0,10	0,12	2	1	3	0,09	0,04	0,06	
Говорне мане		64	44	108	0,99	0,72	0,86	1	5	6	0,04	0,20	0,12	
Друга хронична патолошка стања		207	120	327	3,21	1,96	2,60	43	38	81	1,84	1,52	1,67	

Инциденца и преваленца плућне туберкулозе на подручју Златиборског округа
у периоду 2006-2010. год.
(стопа на 1000 становника)

Табела 8.

ОПШТИНА	2006 год.		2007 год.		2008 год.		2009 год.		2010 год.	
	инцид.	превал.	инцид.	превал.	инцид.	превал.	инцид.	превал.	инцид.	превал.
Ариље	0,96	1,11	0,35	0,56	0,00	0,20	0,10	0,10	0,35	0,35
Бајина Башта	0,21	0,41	0,27	0,17	0,38	0,24	0,38	0,14	0,21	0,17
Косјерић
Нова Варош	0,85	0,50	0,50	0,20	0,35	0,25	0,45	0,35	0,40	0,25
Пожега	1,05	0,43	0,28	0,09	0,37	0,19	0,50	0,19	0,37	0,15
Прибој	0,16	0,13	0,20	0,13	0,10	0,16	0,26	0,13	0,40	0,33
Пријеноље	0,27	0,27	0,22	0,10	0,27	0,17	0,27	0,12	0,22	0,24
Сјеница	0,21	0,18	0,29	0,46	0,21	0,25	0,14	0,21	0,14	0,14
Ужице	0,19	0,12	0,19	0,12	0,19	0,05	0,22	0,12	0,18	0,11
Чајетина
О К Р У Г	0,36	0,28	0,23	0,17	0,21	0,14	0,25	0,14	0,23	0,18

И. П. Информација о раду АТ-диспан. у 2010. години

Број здравствених радника, здравствених сарадника, административног и техничког особља у
здравственим установама на подручју Златиборског округа (без РХ-центра)
у 2009. и 2010. години

Табела 9.

ОПШТИНА	Укупно запослени			Лекари			Стоматолози			Фармацеути			
	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	
Ариље	145	140	96,6	27	27	100,0	3	3	100,0	-	-	-	
Б. Башта	185	179	96,8	36	33	91,7	9	9	100,0	1	1	100,0	
Косјерић	65	65	100,0	16	16	100,0	2	2	100,0	-	-	-	
Нова Варош	147	147	100,0	28	28	100,0	6	5	83,3	-	-	-	
Пожега	226	227	100,4	42	46	109,5	2	2	100,0	-	-	-	
Прибој	447	447	100,0	58	64	110,3	10	10	100,0	2	2	100,0	
Пријеполје	470	465	98,9	86	92	107,0	7	7	100,0	1	1	100,0	
Сјеница	209	216	103,3	46	48	104,3	13	13	100,0	-	-	-	
Ужице	Дом здравља	483	510	105,6	84	105	125,0	22	22	100,0	-	-	-
	Болница	1360	1421	104,5	217	224	103,2	1	1	100,0	6	6	100,0
Чајетина	92	96	104,3	15	18	120,0	4	4	100,0	1	1	100,0	
І Укупно (Здравствени центар)													
	3829	3913	102,2	655	701	107,0	79	78	98,7	11	11	100,0	
ІІ Укупно (ЗЗЈЗ- Ужице)													
	100	99	99,0	14	14	100,0	-	-	-	-	-	-	
І+ІІ УКУПНО ОКРУГ													
	3929	4012	102,1	669	715	106,9	79	78	98,7	11	11	100,0	

наставак табеле 9.

ОПШТИНА	Здрав. сарад. високе стручне спреме			Здрав. рад. више, сред. и ниже спреме			Здрав. сарад. више, сред. и ниже спреме			Административно и техничко особље			
	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	
Ариље	3	3	100,0	80	75	93,8	7	6	85,7	25	26	104,0	
Б. Башта	2	1	50,0	85	82	96,5	11	11	100,0	41	42	102,4	
Косјерић	-	-	-	33	33	100,0	-	-	-	14	14	100,0	
Нова Варош	1	1	100,0	77	78	101,3	3	3	100,0	32	32	100,0	
Пожега	2	3	150,0	108	109	100,9	13	16	123,1	59	51	86,4	
Прибој	3	3	100,0	190	176	92,6	21	33	157,1	163	159	97,5	
Пријеноље	6	5	83,3	236	229	97,0	13	13	100,0	121	118	97,5	
Сјеница	1	2	200,0	95	100	105,3	4	4	100,0	50	49	98,0	
Ужице	Дом здравља	8	8	100,0	257	266	103,5	4	3	75,0	108	106	98,1
	Болница	11	10	90,9	697	741	106,3	55	59	107,3	373	380	101,9
Чајетина	-	-	-	51	52	102,0	-	-	-	21	21	100,0	
I Укупно (Здравствени центар)													
	37	36	97,3	1909	1941	101,7	131	148	113,0	1007	998	99,1	
II Укупно (ЗЗЈЗ- Ужице)													
	9	9	100,0	18	18	100,0	36	36	100,0	23	22	95,7	
I+II УКУПНО ОКРУГ													
	46	45	97,8	1927	1959	101,7	167	184	110,2	1030	1020	99,0	

И. П. Информација о организационој структури и кадровима у 2010. години

Посете код доктора медицине у основној здравственој делатности на подручју Златиборског округа
у 2009. и 2010. години

Табела 10.

ОПШТИНА	Општа медицина			Медицина рада			Здрав. заштита жена			Здрав. заш. деце (0-6 год.)		
	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс
Ариље	61838	59653	96,5	27581	26001	94,3	7374	6148	83,4	11883	14167	119,2
Бајина Башта	72899	77671	106,5	23182	22095	95,3	11987	8662	72,3	12806	13617	106,3
Косјерић	39410	40611	103,0	6868	6193	90,2	5250	4398	83,8	5778	6373	110,3
Нова Варош	68714	72226	105,1	9779	9548	97,6	6199	6507	105,0	7138	7146	100,1
Пожега	70687	71476	101,1	29367	32411	110,4	11807	13687	115,9	11688	12691	108,6
Прибој	88983	89832	101,0	41265	41592	100,8	7734	8421	108,9	10579	11730	110,9
Пријеполје	110770	116006	104,7	26399	28091	106,4	8442	6276	74,3	15723	17160	109,1
Сјеница	75477	76580	101,5	13550	13988	103,2	4207	5025	119,4	19318	20096	104,0
Ужице	208451	219867	105,5	54876	60116	109,5	17327	16978	98,0	50165	49664	99,0
Чајетина	59107	58353	98,7	3816	3885	101,8	2630	2919	111,0	4596	4891	106,4
О К Р У Г	856336	882275	103,0	236683	243920	103,1	82957	79021	95,3	149674	157535	105,3

И. П. Извештаји о раду здравствених установа у 2009. и 2010. години

Посете у специјалистичко-консултативним службама Здравственог центра Ужице
у 2009. и 2010. години

Табела 11.

ОПШТИНА	Интернистичка служба			Неуропсихијатр. служба			Офтамолошка служба			ОРЛ служба		
	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс	2009 г.	2010 г.	индекс
Ариље	6223	6679	107,3	322	-	-	574	-	-	-	-	-
Бајина Башта	11311	10026	88,6	3048	3190	104,7	1132	3087	272,7	547	747	136,6
Косјерић	4221	3704	87,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нова Варош	8165	6871	84,2	-	-	-	594	148	24,9	-	-	-
Пожега	21222	20345	95,9	5142	3495	68,0	8706	7312	84,0	-	-	-
Прибој	10697	10256	95,9	2587	2176	84,1	6720	6479	96,4	1185	487	41,1
Пријепоље	12140	14555	119,9	2797	3238	115,8	11839	7627	64,4	5746	5728	99,7
Сјеница	15069	14611	97,0	4750	5991	126,1	1087	7029	646,6	820	234	28,5
Ужице	31315	33484	106,9	1172	1885	160,8	18058	19552	108,3	18371	18338	99,8
Чајетина	3488	3189	91,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
О К Р У Г	123851	123720	99,9	19818	19975	100,8	48710	51234	105,2	26669	25534	95,7

И. П. Извештај о раду здравствених установа у 2009. и 2010. години

**Болничко лечење и просечна оптерећеност здравствених радника у болницама и
РХ центрима на подручју Златиборског округа
у 2010. години**

Табела 12.

ОПШТИНЕ	Број			Просец. дуж. леч.	Пропус. моћ	Искористи пост. (%)	Кадар		Број постеља на		Број испис. болес. на	
	постеља	испис. болесн.	б. о. дана				Број лекара	Број осталих мед. рад.	1 лекара	1 медиц. технич.	1 лекара	1 медиц. техничара
Б. Башта	20	591	5066	9	7320	69,2	2	7	10	3	296	84
Н. Варош	30	1238	8323	7	10980	75,8	3	15	10	2	413	83
Пожега	60	2107	19649	9	21960	89,5	7	32	9	2	301	66
Прибој	110	4432	30126	7	40260	74,8	23	74	5	1	193	60
Пријепоље	170	5391	39663	7	62220	63,7	35	100	5	2	154	54
Сјеница	30	1609	11755	7	10980	107,1	4	21	8	1	402	77
Ужице	770	25919	181976	7	281820	64,6	126	434	6	2	206	60
I Укупно (Здрав. центар)	1190	41287	296558	7	435540	68,1	200	683	6	2	206	60
РХ - центри												
Н. Варош	60	66	1652	25	21960	7,5	2	10	30	6	33	7
Чајетина	72	965	19510	20	26352	74,0	4	17	18	4	241	57
II Укупно (РХ - центри)	132	1031	21162	21	48312	43,8	6	27	22	5	172	38
(I+II) УКУПНО ОКРУГ	1322	42318	317720	8	483852	65,7	206	710	6	2	205	60

И. П. Извештај о болничком лечењу у 2010. години